

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ'. - φύλ. 22 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 13 ΤΟΥ ΘΕΡΙΣΤΗ 1915 * ΑΡΙΘΜΟΣ 567

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΕΝΙΚΗΣ. Ὁ περίφημος Κλεάνθου ὕμνος εἰς Δία.
ΕΚΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗ.
ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ. Ἡ καλλιτεχνικὴ ἐκθεσὶς, ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ. Τὸ Πανεπιστήμιον καὶ οἱ νεώτερες λογοτεχνίαις.
Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ. Ξεφυλλίζοντας τὰ χαρτιά μου.
Κ. ΜΑΛΕΑΣ. Τὸ πνεῦμα τῆς σύγχρονης ζωγραφικῆς.
Α. Μ. ΜΟΙΡΑΣ. Χάος.
Ι. ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ. Βενιζέλος.
ΠΑΝΟΣ ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Σὲ κάποιον φυλακισμένο. — Τὸ πυροφάνι.
Κ. ΤΡΙΚΟΓΛΙΔΗΣ. Ἀπὸ τὸν «Κηπουρὸν» τοῦ Ταγκόρ. — Μῦθος: Trilussa.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ. — ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ. — Ο.ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. — ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ἀναγκαζόμεστε νὰ τυπώσουμε καὶ τὸ σημερινὸ φύλλον μὲ 12 σελίδες δίχως

“ Ο Θ Ε Λ Λ Ο ”

γιατὶ τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια, τὰ σταλμένα γιὰ διόρθωσιν εἰς τὴν Κέρκυρα, δὲ μᾶς ἤρθαν ὡς τὴν Παρασκευὴν πρωτὶ πού τυπώθηκε τὸ φύλλον.

Χ Α Ο Σ

Καὶ τί θὰ βγῆ ἀπὸ τὸ χάος αὐτό, κανεὶς δὲν τὸ ξέρει. Καὶ λιγότερον ἀπ' ὅλους, ὁ δημοιογάος του, ἡ Κυβέρνηση. Χάος ἐσωτερικὸν καὶ χάος ἐξωτερικόν. Καὶ ποῖός θὰ μᾶς βγάλει ἀπ' αὐτό; Οἱ δυὸ οἱ δυνατοί, πού θὰ μπορούσαν νὰ φωτίσουν τὸ χάος, πού θὰ ἔχον τὴ δύναμιν νὰ δημιουργήσουν μιὰ κατάστασιν ὀρισμένην, νὰ μᾶς ὀδηγήσουν εἰς κάποιον λιμάνιν ἀπάνεμον, σήμερον ἀδρανοῦν: ὁ ἑναὸς ἀπὸ τὴν ἀρρώστια, ὁ ἄλλος ἀπὸ τὴν φιλοπατρίαν του, πού τοῦ δένει τὰ χέρια καὶ τὸν ἐμποδίζει νὰ καταφύγει εἰς μέσση βίαια. Βασιλεὺς καὶ Βενιζέλος σήμερον, καὶ μαζί τους τὸ ἔθνος ἀλάκρο, εἶναι παραδομένοι εἰς τὰ χέρια τῆς πιὸ ἀδιάντροπης, τῆς πιὸ ποταπῆς, τῆς πιὸ ταπεινῆς φιλαρχίας. Κι ὁ Γούναρης θύμα τῆς. Μάλιστα. Κι αὐτὸς ὁ

σεμνός, ὁ ἠθικός, ὁ τόσες ἐλπίδες δίνοντας γιὰ τὸ πολιτικόν του μέλλον, ἀφέθηκε νὰ παρασυρθεῖ ἀπὸ δαύτην, νὰ κηλιδώσει τὶς ἀρετὰς του, νὰ θυσιάσει τὸ μέλλον του.

Τὰ μεταεκλογικὰ τετρίτια δὲν ταιριάζουν εἰς ἕνα ἠθικόν, εἰς ἕνα ἀξιόπρεπον πολιτικόν. Στὸ Στράτο καὶ στὸν Εὐταξία, μάλιστα. Στὸν Μπαλτατζῆ, βεβαιότατα. Στὸ Γούναρη ὁμοίως ὄχι. Μιὰ καὶ ζήτησε τὴ γνώμην τοῦ λαοῦ, εἶχε χρεὸς καὶ νὰν τὴ σεβαστεῖ. Κι ἀφοῦ, ὕστερον ἀπ' ὅλες τὶς πείσεις καὶ τὶς προεκλογικὰς ἀτιμίας, ὁ Λαὸς δήλωσε ἀπερίφραστα πὺς θέλει νὰ διοικηθεῖ ἀπὸ τὸ Βενιζέλο, ὁ Γούναρης ὀφείλει νὰ δηλώσει, ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν μάλιστα, πὺς σέβεται τὴ γνώμην τοῦ Λαοῦ καὶ πὺς παραιτεῖται, ἀδιάφορον ἂν ἢ ἀρρώστια τοῦ Βασιλεῦς τὸν ἀνάγκαιε νὰ κρατήσῃ γιὰ λίγον καιρὸ τὴν ἐξουσίαν, τυπικὰ ὁμοίως, δίχως δηλ. εἰς τὸ διάστημα αὐτὸ νὰ ἐνεργήσῃ οὔτε ἐνὸς τελωνοφύλακα τὸ διορισμόν. Ἔτσι, καὶ μοναχὰ ἔτσι, θάμην Γούναρης καὶ θάμην κάθε δικαίωμα εἰς τὸν σεβασμὸν καὶ εἰς τὴν ἐχτίμησίν μας.

Καὶ τώρα; Τώρα, λέει, ἀφοῦ ἴσαμε χεῖς περιμέναμε τὶς ἐκλογάς, αἱ περιμένουμε καὶ τὴ Βουλὴν καὶ ὕστερον ἀποφασίζουμε. Τὸ ὕστερον αὐτὸ μπορεῖ νὰ κρατήσῃ καὶ αἰῶνα, μιὰ καὶ τόση ἀσέβεια δείχτηκε εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ, μιὰ καὶ τόσο ἀρχινήσαν νὰ περιφρονῶνται τὰ δικαιώματά του. Στὸ τέλος, βρὲ ἀδερφέ σκαρώνουμε καὶ καμιά ἐπαναστασοῦλα. Τί βλάπτει; Σώνει νὰ λείψει ἀπὸ τὴ μέση ὁ Βενιζέλος. Salus Gounari suprema lex.

Χάος ἐσωτερικόν, χάος ἐξωτερικόν. Μ' αὐτὸν τὸν τιμητικὸν τίτλον θὰ περάσει εἰς τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου μας ἡ σημερινὴ Κυβέρνηση. Ἔστερ' ἀπ' τὴ φωτεινὴ Κυβέρνησιν τοῦ Βενιζέλου, ἡ χαώδικη Κυβέρνησιν τοῦ Γούναρη. Ἔστερ' ἀπὸ τὸν ῥιζοσπάστη Κυβερνήτην, ὁ Κυβερνήτης τῆς ρουτίνας. Ἔστερ' ἀπὸ τὸ λεύτερον ξανάσασμα τοῦ Λαοῦ, ὁ κακὸς βραχνάς. Ἔστερ' ἀπὸ τὸ φῶς, τὸ σκοτάδι.

Πόσο δίκιον ἔχουν κείνοι πού ὑποστηρίζουν πὺς σήμερον, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ, χρειάζοντοσαν οἱ ἱστορικὰς σελίδες τοῦ μακαρίτη τοῦ Δεληγιάννη!

Α. Μ. ΜΟΙΡΑΣ

ΣΚΟΡΠΙΑ ΦΥΛΛΑ

ΤΟ ΠΥΡΟΦΑΝΙ

Μές στά βαθειά μεσάνυχτα μόνο τὸ βῆμα μου ταράζει τὴ γαλήνη τ' ἀπάνεμου ἀκρογιαλιοῦ. Ἡ βραδεῖα βαρυνασαίνει ἀπ' τὴν κουφὸβραση. Σιγαλιὰ καὶ νέκρα. Τὰ τριζόνια μονάχα ξεφαντώνουν στά σκοῖνα, στά βῆα οἱ κωλοφωτιεῖς λαμπυρίζουν καὶ τὰ φίδια κοιλοσέρονται στ' ἀγριόθαμνα. Τὸ φεγγάρι ἔχει ὠρὰ τώρα βασιλέψει!

Πᾶω πυροφάνι. Δίχως βάρκα. Ἀκρογιαλιὰ τραβάω. Τὸ νερὸ ὡς τὸ γόνα μὲ βρέχει. Φορῶ γουρνοτσάρουχα γιὰ νὰ μὴν πατήσω κἄνα ἀχινό, γιὰ καμμιά καλόγηρα.

Τὸ πυροφάνι περασμένο μὲ τὸ σκοινὶ τραχηλιὰ στὸ λαιμὸ μου καὶ μὲ τὴν δεξιὰν διγῶλα στὴ δεξιὰ μου λαγόνα, —καλοτενωμένο, δίχως νὰ τὸ κρατάω— φωτίζει. Τὸ δαδὶ φωτοβόλο, ἄφτονο αἰγεται.

Φωτίζει τὸ πυροφάνι μου, φωτίζει τὸ μπουνατσαρισμένο ἀκρογιάλι σὰ ροδοχαρηνγή. Ξεχωρίζω τὰ φύκια καὶ τὰ βράχια στὸ βυθό. Ξανοίγω τὰ θαλάμια τῶν ὀχταποδιῶν. Μὲ τὸ καμάκι στὸ χέρι καὶ προσμένω. Τὸ χταπόδι χτυπήθηκε. Τὸ δαγκῶνω καὶ τὸ ρίχνω στὸ δισάκι μου.

Ταίρις-ταίρια ἀνταμώνω τις σουλιές. Καμακῶνω τὸ θηλυκὸ πρῶτα, γιὰτὶ ἔτσι πρέπει. Ἄμα χτυπήσω τ' ἀρσενικό, τὸ θηλυκὸ μοῦ φεύγει ἀπολώντας μελάνι. Τ' ἀρσενικά εἶναι κουτὰ καὶ μένουνε.

Προχωρῶ. Τονῶνω τὸ πυροφάνι μου μὲ δαδί. Τὰ ψαράκια φοβισμένα, φεύγουν ἀργά-ἀργά σὰ λασπόφιδα. Ἀνταμώνω ἀράδα-ἀράδα τὰ χταπόδια. Μικρὰ καὶ μεγάλα καὶ μελιδόνες κοκκινωπές, σὰ λιαστές. Δὲν προκάνω νὰ καμακῶνω. Ὅλα ὅξω ἀπ' τὰ θαλάμια—τὴ νύχτα ὅξω μνέσκουν—βλέπουν τὸ φῶς τοῦ πυροφανιοῦ καὶ γλήγορα πάνου του ἔρχονται. Καμακῶνω—χτυπῶ! Τὰ πόδια τους μαζεύονται καὶ τυλίγονται σὰν κισσοὶ στὸ καμάκι μου.

Μιὸ σιμέο. Ψάρι κ' αὐτό! Σὰ δεντρογαλιὰ μοιάζει. Λένε δὴν στὸ νησί, πὸς κάνει τοὺς κίτρινους γάμους τῆς στῆς στεριά μὲ φίδια. Ἄ! ἔμένα δὲ μοῦ σκάρει στὴν αἰσθητικὴ αὐτὴ ἢ παράδοση! ἔχει ἓνα ζουμι τὸ ψαρόφιδο! Τὰ π—καὶ στὸ δισάκι!...

Τὸ Κιλαμάκι πέρα γιόμισε σύγνεφα. Θὰ μοῦ φέρει ἀγέρα. Πρέπει νὰ φύγω. Ὅχι, πὸς φοβᾶμαι! Ἐμεῖς οἱ δυνατοί, οἱ Νιτσειστές!... θὰ πάει χαμένο τὸ δαδί! Ὑστερα κ' ὁ Αὐγὸς γλυκόσκασε στὴν Ἀνατολή. Ἀλήθεια, ὁ αὐγερινὸς στὴν ἀνατολὴ δὲν εἶναι σύμβολο; Οἱ Νέες Ἰδέες! Ναι, μὰ ἐγὼ εἶμαι κουρασμένος, τὸ δισάκι μου γιομᾶτο, ἢ πεσκάδα καλὴ καὶ προτιμῶ νὰ πάω νὰ γείρω! Καλλίτερα οἱ παλιές ἰδέες, πού δὲ σοῦ χαλοῦνε τὸν ὕπνο, καὶ γιὰ σύμβολο τὸ πυροφάνι μου πού μοῦ φωτίζει πάντα σὲ καλὲς πεσκάδες!

Μούλις-Σαλαμίνας
6.VI.915

ΣΕ ΚΑΠΟΙΟ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟ

Ἀνάθεμά σε φυλακὴ κ' ἐκάψες τὴν καρδιά μου
Κι' ἀρολιθάκια κάνουνε τὰ δάκρια στὴν ποδιά μου.

Γύρνα τὸ τραγοῦδι σου, λεβέντη μου, γύρνα το. Μὴ λουχτουκιᾶς καὶ μὴ δέρνεσαι καὶ μὴ λογιάζεσαι τὰ βῆα καὶ μὴ μαραζώνεις στὶς πίκρες. Γύρνα τὸ τραγοῦδι σου, λεβέντη μου, γύρνα το.

Πάνου σιὸ σιδερόφραχτο παροθυράκι τῆς φυλακῆς πού εἶσαι, μὴ σκύβεις, μὴ γίνεσαι μία μπάλα ἀπὸ τὸν πόνο. Ἀνυψώσου, ἀνταριάσου σὰ λιοντάρι καὶ τὴν ἀετία ματιὰ σου σπιθοβόλα εἶξε ὅξω καὶ κοίτα:

Μάης γαυρομανάει στ' ὀνειρευμένο δεῖλι. Τὸ φεγγάρι πανώριο λαμπυρίζει καὶ πάλι τὸν Ὑμηττὸ ντύνει στὸ μενεξεδι μαχλάμι. Κοίτα, τίς κορφοῦλες πὼς ξεχωρίζουν! Μὰ, κοιτώντας τε; θάρρεψε πὼς βλέπεις τίς κορφές τοῦ βουνοῦ σου, τοῦ Γέρω-Ψηλορείτη, ἄσ' τη σκέψη σου νὰ πλανηθεῖ ὡς ἐκεῖ, πὸς πὼς βρῖσκεσαι στὸν κάμπο τῆς Νίδας καὶ τραβᾷ; γιὰ τὴ χώρα νὰ πουλήσεις τὸ μαζούρι σου σὰν πρῶτα καὶ τραγοῦδησε πάλι τραγοῦδια τῆς ἀγάπης, τῆς λευτεριάς, τοῦ ἡλίου:

Ἀραγες θὰν τ' ἀξιωθῶ στὴν κλίνη σου νὰ μείνω
Κι' ἀπὸ τὰ μάτια σου τὰ δυὸ ροδόσταμο νὰ πίνω;

Ἔτσι καὶ μὴν παραδέρνεις καὶ μὴ δειλιάζεις!

Ἄν στά θραστοτόπια ἢ Μοῖρα μᾶς ἔρριξε, ἂν μᾶς κύλησε στά βαλτονέρια, ἂν ζούλεψε τὰ νιάτα μας καὶ θέλησε νὰ τὰ ζαρο ρυλλιάσει στά σίδερα, στὴ φυλακὴ—ἔμεῖς νὰ κλάψουμε δὲν πρέπει.

Ψηλά, τὸ κεφάλι φυλακισμένο! Τὸ κορμί σου τ' Ὀλύμπιο—στητὴ ὀξιά. τὴ ματιὰ σου—πρωτά, ἀετία, τὸ μέτωπό σου—φωτεινὸ σὰ φεγγάρι τ' Αὐγούστου, καὶ τὸ χέρι σου τίμιο κ' ὀλόασπρο κ' ἐγὼ νὰ σκύψω νὰ τὸ φιλήσω.

Τὴ λευτεριὰν ἐπόθησες, λεβέντη μου, λεύτερο Κρητικόπουλο κ' ἔφυγες μακριὰ ἀπὸ τῆς ἀμάχης τὴν ἀντάρα, ἀπ' τὸ τρανὸ τὸ μακελλεῖο! Γεῖά σου λεβέντη χαρά σου, πάλι μιὰ μέρα τῆς λευτεριάς τ' ἀγέρι θὰ πλημμυρίσει τὰ πλατεῖά σου στέρα!

Ψηλὰ τὸ κεφάλι καὶ τραγοῦδα τῆς ἀγάπης τραγοῦγια σὰν πρῶτα. Ἔτσι:

Τὰ μάτια σου μοῦ παίξανε σαίτες ἀσημένιες
Καὶ στὴν καρδιά μου πῆχανε καὶ βγήκαν ματωμένες!

Φυλακὴς Πρωσπηγμάτων

18.V.915.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ἄ «Νουμάς» θὰ βγαίνει, ὅλο τὸ καλοκαίρι, καθε δεκαπέντε μέρες μὲ 16 σελίδες καὶ θὰ πουλεῖται στὸ Βιβλιοπωλεῖο Βασιλείου καὶ Σια (Σταδίου 42) καὶ στὸ ἐφημεριδοπωλεῖο Γιαννοπούλου (Πανεπιστημίου 81), Χαυτεῖα.

Ο ΠΕΡΙΦΗΜΟΣ ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΔΙΑ

Πολυνομάτιστε ἄρχοντα, Δία, μεγάλη, αἰώνια,
 Κοσμοαρχηγέ, πού κυβερνᾷς τὰ πάντα ἐσὺ μὲ Νόμο,
 Χαίρε· προπὸ εἶναι στοὺς θνητοὺς ὄλους νὰ σάνυμνοῦνε,
 Τὴ φύτρα σου λογιόμαστε καὶ τύχαμε μοιῆστοί σου
 Μονάχοι, ἀπ' ὅσα σέρνονται καὶ ζοῦν στὴ γῆς ἀπάνου·
 Τὴ δύναμή σου πάντα ἐγὼ θὰ τραγουδῶ κ' ἐσένα.
 Κι ὁ κόσμος ὄλος, πού στὴ γῆς γύρω στριφογυρῖζει,
 Ὅδε τὸν πᾶς ἀκούγει σου καὶ ἀφέντη του σὲ θέλει.
 Κ' ἔχεις ἐσὺ ὑποταχτὶ τὸ σ' ἀνίκητὰ σου χέρια,
 Τὸ φλογισμένο διστομο καὶ ἄσβυστο ἀστροπελέκι,
 Πού τρέμει ἢ φύση καὶ ὄλη ἡ γῆς σιεῖται στὸ πέσιμό του·
 Στὰ πέρατα τοῦ κόσμου αὐτὸ φέρνει τὸν ὄρισμό σου,
 Καὶ σμίγει τον μὲ τὰ μικρὰ καὶ τὰ μεγάλα ἀστέρια·
 Νά, γιατί ἐσὺ ξικουύγεσαι τρανὸς τοῦ κόσμου ἀφέντης.
 Δίχως βουλή σου τίποτα δὲ γίνεται στὴ γῆς μας,
 Μῆτε στὰ αἰθέρια οὐράνια σου μηδὲ στὸν πόντο μέσα;
 Χώρια ἀπ' ἐκεῖνα, πού κακοὶ κύνουν ἀπ' ἀμυαλιά τους.
 Ἐσὺ νογᾷς τὰ περισσὰ σὲ ἰσάδα νὰ τὰ φέρνης,
 Σὲ τάξη τ' ἄταχτα καὶ θές, ὅσα μισοῦν οἱ ἄλλοι,
 Κ' ἔτσι σ' ἔνα τὰ μόνουιασας καλὰ κακί, γὰ νᾶχουν
 Ἐνα σου λόγο καὶ ὄρισμό διαφεντευτὴ τους πάντα,
 Πού ἀναμελᾶν τον φεύγοντας κακόπραγοι μονάχα·
 Ἄμοιροι αὐτοί, πού ὁ πόθος τους γὰ τ' ἀγνῶτὰ μεγάλος.
 Καὶ μήτε βλέπουν μήτε ἀκοῦν τὸ Νόμο, πού τους κρένει,
 — Ποιὸς πάσι μὲ τὶς ὄρμήνιες του χαίρεται τὴ ζωὴ του, —
 Καὶ καταπιάνονται δουλειές, πού σὲ καλὸ δὲ βγαίνουν,
 Σ' ἀμάχη ἄλλοι ψυχόφθορη πέφτουνε γὰ τὴ δόξα,
 Κι ἄνομα κέρδη ἄλλοι ζητᾶν μὲ ἄνομο τρόπο νᾶβρουν,
 Ἄλλοι τίς γλυκοπόθητες διψᾶν δουλειές τοῦ γάμου,
 Καὶ μένουν, κυνηγώντας τις, μὲ τὴ λαχτᾶρα μόνο.
 Ναί, Δία, μαυροσύγεφε, πίνδωρε, κεραυνάρχη,
 Ἄπο τὴ δόλια σώσε μας, πιτέρα, ἀπειροσύνη,
 Λαφρώνοντάς μας τὴν ψυχὴ καὶ δῶσε μας καὶ γνώμη.
 Σὰν πού μ' αὐτὴ τὰ πάντα ἐσὺ, Δίε, τὰ διαφεντέβεις·
 Ἐτσι τιμώντας μας θὰ δῆς κ' ἐμᾶς νὰ σὲ τιμᾶμε,
 Ὑμνολογώντας τὰ ἔργα σου, πάντα, σὰν πού ταιριάζει,
 Σ' ὄλους ἐδῶ, τί σὲ θνητοὺς καὶ σὲ θεοὺς ἀκόμα,
 Τὸ Νόμο νάνυμνολογᾶν, προσβίῳ εἶναι πῶς μεγάλο.

ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΕΝΙΚΗΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΛΟΡΕΝΤΣΟΥ ΜΑΒΙΑΗ. Ἔκδ ὀπ
 τοῦ περιοδικοῦ «Γράμματα», Ἰελεξάνδρεια 1913.
 Δρ. 4.—Τόμος, καλλιτεχνικὰ τυπωμένος, ἀπὸ 200 περίπου
 σελίδες, μὲ πρόλογο τῆς κ. Ειρήνης Λεντρινού (μὲ τὴ συν-
 εργασία τοῦ Κ. Θεοδόκη) καὶ μὲ ὄλα τὰ ἔργα, περὶ καὶ
 ἔμμετρα, τυπωμένα καὶ ἀνέκδοτα, πρωτότυπα καὶ μεταφρά-
 σματα, τοῦ ἀλλοσημῆτου ποιητῆ. Ἄξιοι κάθε τιμῆς οἱ ἐκδό-
 τε του. Ὡστόσο τὸ πρῶτο φιλολογικὸ μνημόσιον τοῦ ποιητῆ
 ἔγινε στὸ «Νουμᾶ» (12 τοῦ Δεκέβρη 1912) λίγες μέρες ὕ-
 στερ ἀπὸ τὸ δεξασμένο θανατό του, κ' εἶχανε χρεὸς οἱ ἐκ-
 δότες τοῦ ἔργου του νὰν ἀναφέρουν τὸ φιλολογικὸ αὐτὸ

μνημόσιον, ὅπου ἐπιτέλους κ' ἔνα: Παλαιὰς μίλησε γὰ τὸν
 ποιητὴ τῆς «Λήθης», καὶ πῶς οὐλομοσευτήκανε μάλι-
 τα καὶ μερικὰ ἀνέκδοτα ποιήματά του. Μὲ οἱ ἐκδότες τοῦ τόμου
 δὲ μὴ οὐκ ἐν τῷ μνημονέμινε τὸ φύλλο αὐτό, μὲ καὶ περὶ-
 ματικὰ φρονήσανε μέσα στίς 200 σελίδες του νὰ μὴν ἀνα-
 φερθεῖ καὶ ὄλου τὸνομα τοῦ «Νουμᾶ». Ἄν κ' ἰ τὸ πανομοιό-
 τυπο τῆς «Ἐλιά» κ' ἔα δυ ἀκόμα εἰκόνας, ἀπὸ τὸ «Νου-
 μᾶ» τίς δανειστήκανε.

Ἄν π' ὄκειαι ὁμοῦς τώρα γὰ αὐτό. Σῶνει πού βγήκε ὁ
 τόμος καὶ πού μποροῦν εὐπία σήμερα ἄχ νη ἀλ κ' οὐκ ὄν
 ποιητὴ ἡμπροσά μας Ὁ τόμος αὐτὸ θὰ πᾶρει μιά θέση δια-
 λεχτή, ὅπως καὶ τοῦ ἀεῖς, στὰ νεοελληνικὰ γράμματα.

ΕΡ ΠΥΕΝ. «Ο ΧΘΡ Σ ΤΟΥ ΛΑΟΥ» ὄραμα εἰς πρά-
 ξεις πέντε, Μετάφρασις Κ. Αὐγέρη (Δοιοτεχνικὴ Βιβλιο-
 θῆκη Φέξη, 1913 Δρ. 1.80).

ΞΕΦΥΛΔΙΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΧΑΡΤΙΑ ΜΟΥ

ΜΗΤΣΑΚΗΣ

Ἄλησμόνητη θὰ μοῦ μείνει ἡ ἀνάμνησις τοῦ συγγραφέως τῆς *Θλίψης τοῦ Μαργάρου*. Τὸ σπάσιμο ἐκεῖνο τοῦ ἀνοιχτοκαρδοῦ γέλοιου του, τὸ ἀστραφτερὸ ἐκεῖνο ξεχειλισμα τοῦ πνεύματός του, τὸ παιχνίδι ἐκεῖνο τῶν λέξεων, τῶν ἤχων, τῶν λεπτοτάτων χρωματισμῶν τῆς ἐλεύθερης ὁμιλίας του.

Μικρότερός του, δὲ συνεδέθηκα μαζί του, παρὰ τὰ τελευταῖα, τὰ ἐντελῶς τελευταῖα χρόνια τῆς ἀκμῆς του καὶ τῆς δράσης του, τὸν εἶδα ἐπομένως καὶ στὸ πρῶτο θλιθερὸ βασίλειμα τῆς διανοίας του, στὸ μεταίχιμο ἐκεῖνο τοῦ φωτός καὶ τοῦ σκότους μὲ τὸ ὅποιον ἡ μάτρα γοργὰ καὶ ἀνύποπτα τοῦ ἐσύγχισε τὸν ὠραιόκοσμόν του.

Ὅλοι, γνωρίζετε, πῶς ὁ ἀσύγκριτος αὐτὸς κολορίστας, ὁ Ρεντὲν αὐτὸς τοῦ πρῶτου λόγου, ὁ κρύβων κάτω ὑπὸ ἀστραφτερῆν ἐπιφάνειαν, ξεγελώντας, μὲ ἐπίμονα χρώματα τὰ ἄμαθα νὰ ἐμβαθύνουν μάτια, τὴν ἐσώτερη σκέψιν του, ὅλοι γνωρίζετε πῶς ζεῖ ἀκόμα, ἀλλοίμονο! πεθαμένος. . .

Ἦτανε στὴν Κέρκυρα ὅταν δημοσίεψα τὸν «Ἄρραβῶνα» καὶ ἔγραψε ἀμέσως σὲ κάποιον φίλο του, λόγιον κι' αὐτόν, εἰδοποιῶντας τον γιὰ τὸ ποίημά μου ἐκεῖνο. Δὲν ἐγνωρίζομαστε ἀκόμα προσωπικῶς. Ἐνα, δύο μῆνες ἀργότερα μόνις εἰδοθήκαμε γιὰ πρώτη φορά στὸν Πειραιᾶ ὅπου διέμενε μὲ τὴν γριὰ μητέρα του καὶ τὸν ἀδερφό του.

Μᾶς ὑποδέχτηκε, θυμᾶμαι, μὲ φωνῆς χαρᾶς καὶ μὲ παφλασμοὺς νεροῦ ποῦ ἔρριχνε στὸ γυμνὸ του σῶμα πίσω ἀπὸ μίαν ἡμίκλειστη πόρτα ποῦ ἐχώριζε τὸ σαλονάκι τοῦ σπιτιοῦ ἀπὸ τὴν κρεβατοκάμαρά του.

Ἐποδέχτηκε ἐμὲ καὶ τὸ φίλο του, τὸν ἴδιον στὸν ὅποιον εἶχε γράψει γιὰ μένα, καὶ ποῦ μοῦ ἐχρησίμευε τὴν ἡμέραν ἐκεῖνη γιὰ ὁδηγὸς μου, ἀθέατος.

— Ἄ, λοιπὸν εἶσαι μὲ τὸ Μαλακάση, εἶπε ἄξαφνα, ἔρχομαι ἀμέσως νὰ τὸν δῶ καὶ μεγαλοφωνότερα,

Γλυκοφέγγει ἡ αὐγὴ, στὸ κρεβάτι
Ποῦ σὰ μῦρο ἢ πνοή της σκορπιέται,
Ἡ παιδοῦλα δὲν ἔκλεισε μάτι
Γιατὶ πρώτη φορά συλλογιέται. —

Ἔτσι ἐτελείωνε ὁ ἄρραβῶνας.

Ἐστερα, μόνις μᾶς εἶδε, πρὶν ἀκόμα ἀρχίσει τίς διηγήσεις του μὲ τὸν τρόπον ποῦ ἐκεῖνος μόνον εἶχε, τὸ ἔρωταποκριτικὸν ἐκεῖνο αὐτοσχεδίσμα, μᾶς ἀπήγγειλε ἀπέξω δλόκληρο τὸ ποίημα...

Δὲν εἶχα δυστυχῶς στὰ χαρτιά μου ποτὲ πολλὰ χειρόγραφα τοῦ Μητσάκη, καὶ ἕνα μπιλιέτο μόνον σώζεται ἀπὸ τρία τέσσερα γράμματα δικᾶ του.

«Ἀδελφὲ Μίλτο,

— Ἄν ἔχεις νὰ μοῦ διαβάσῃς τίποτε, μοῦ γράφει, ἔρχομαι μεθαύριο καὶ περνᾶμι μαζί τὴ μέρα μας, τρώγοντας τὸ μεσημέρι καὶ ἀντάμα, ἂν ὄχι, κάθομαι στὸν Πειραιᾶ.

ὁ ἐξάδελφος ΣΜΑΛΤΟΣ»

Ἐ χρόνια σκεπασμένα μὲ τὴ χρυσὴ σκόνῃ τῆς ἀνάμνησης ἐνὸς Μητσάκη!

Μέρες καὶ νύχτες ἀλησμόνητες, θεία τροφή τοῦ πνεύματος, πῶς ἐφύγατε γρήγορα καὶ μὲ ποῖόν τρόπο!

Μὲ ἐπρόδωσατε, ὦ θεῖοι καιροὶ! καὶ σὰς ἐπρόδωσα!...

Ὅταν συλλογίζομαι τοὺς περιπάτους μας, τὸ τρίο μας μὲ τὴν συντροφιά τοῦ Παπαδιαμάντη, σὲ λιτὰ δεῖπνα μέσα σὲ μπακάλικα, σὲ καφενεδάκια, τὸ βράδυ στὸ ὑπαιθρο, περιπάτους εἰς δύο μας περὶ τὸ Ζάπειο καὶ τὴν Ἀκρόπολη, γυρισμοὺς μας μέσα σὲ λαϊκὲς ἀπόμακρες γειτονίτσες, σκαρφαλώματά μας σὲ λοφίσκους καὶ βραχάκια Φαληρικὰ καὶ Πειραιώτικα, νυχτώματα περὶ τὸν ἐλαιῶνα, ἢ τὸν πύργο τῆς Βασίλισσας, ἐκδρομὲς κατὰ τὴν Καιρσιανὴ καὶ τὸ Χαλάντρι, ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἦρθα πολὺ ἀργὰ στὸ μάταιον αὐτὸν κόσμον, μὴν τὴν ἀηδεία ποῦ αἰσθάνομαι γιὰ τίς μετέπειτα φιλολογικὲς μου σκέσεις, μικρολογήματα, μωρολογήματα, φλυαρίες, σάχλες, τιποτενισμοὺς...

Ἐπρεπε τὰ τελευταῖα αὐτὰ χρόνια νὰ κόψω σχεδὸν κάθε μου τέτοια σύνδεση γιὰ νὰ γνωρίσω σὲ τυπικὲς ἀπλὲς σκέσεις, τὸν ἀληθινὸν *ἄνθρωπον*, ἔξω ἀπὸ τὴν ἡλιθιότητα τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίτιδος.

Εἶχα ξεχάσει ὅλα αὐτὰ, πολυκαιρινὰ ξενιτεμένους στὴν ἡσυχία τοῦ σπιτιοῦ μου καὶ τοῦ γραφείου μου, ὅταν προχτὲς ἀκόμα ἐκάθησαν κοντά μου ἐπίτηδες, δύο τέτοιοι φιλολογομανεῖς νεραϊδοπαρμένιοι, στὸ καφενεῖο Ζαχαράτου. Μιλοῦσαν δυνατὰ γιὰ πρωτάτα φιλολογικά, ἔξαλλοι, κάθυδροι, νεοπλασματικοί. Νοιώθωντάς τους ἔτσι ἐκεῖ, πίσω μου, αὐτοὺς τοὺς δύο λυτοὺς λύκους, ἐθυμήθηκα μίαν μοναδικὴν ἀποστρεφὴ τοῦ Σάρλ Μορράς, τοῦ μεγάλου συγγραφέως τῶν Ἑραστῶν τῆς Βενετίας, ποῦ κάνει στοὺς ὁμοίους τῶν Γάλλους—γιατὶ ὑπάρχουν καὶ γάλλοι χτυπημένοι μὲ τὸν ἴδιον τρόπο—

— Γιατὶ, κύριοι, μαίνεστε ποῦ οἱ ἄλλοι δὲ γράφουνε καλῆτερα ἔργα καὶ δὲ γράφετε σεις τὰ καλῆτερα; Πέννες, μελάνη, χαρτιά, ὅλα εἶνε στή διάθεσή σας καὶ ἄφθονα, ὅπως φαίνεται,—πρὸς δυστυχία σας!... Δὲ σὰς φτάνουν αὐτὰ; τὰ συμπληρώνετε καὶ διὰ τῶν κραυγῶν σας; Ἐ τὰ ἔργα σας! Τὰ ἔργα σας! Ἐλαφρὸ ποῦ εἶναι τὸ χῶμα των! Οὔτε ἕνα φρέσκο κρεμμυδάκι δὲ στέκει ἀπάνω του νὰ φέρει τοῦλάχιστο σὲ κανένα παραπλανημένο μάτι κανένα ψεύτικο δάκρυ...

Τὸ ἔργον τοῦ Μητσάκη κατεπαρμένο σὲ περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες περὰ σήμερον ἀπὸ κατάστασιν νεκροφανικὴν. Χαρακτηριστικὸ τῆς ἐποχῆς μας, θλιθερὸ ἀλλὰ ὄχι καὶ ἀπελπιστικὸ.

Ἡ διατήρησις τῶν ὀνομάτων τῶρα στὰ νεοελληνικά

γράμματα συντελείται και με την αδιάκοπη εμφάνισή των ζούν και αυτά σαν ψιλικατζίδες, μέρα με την ημέρα.

Ἄπ' τὴν ἄλλη μεριά, ὅσο χαμηλότερα κατεβαίνει ἡ ἀξία, τόσο τὸ ὄνομα ἀνεβαίνει. Ἡ ὕψωση ἀνάλογη τῆς ἐλαφρότητος, ἡ συντήρηση τεχνιτῆ, ἀλλὰ ὁ θάνατος βέβαιος, μάλιστα αὐτὰ πᾶφουν νὰ κυκλοφοροῦν με εὐκολία και προχειρότητα, ἢ μάλιστα περάσει ἡ πρόστυχη γυαλάδα των, ἐξανεμισμένη στὸ πρῶτο φύσημα.

Γιὰ τὰ ὀνόματα ἔμως ἐκεῖνα ποὺ ἐσημείωσαν ἓνα ἔργο και ἐθεμέλιωσαν ἓνα σταθμὸν κισσόπλεχτον, τὸ πρᾶγμα ἀλλάζει.

Ἐξω ἀπὸ τὸ πλῆθος και ἀπὸ τὸ συχνὸ πέρασμα ζούν πρὸς τὸ παρὸν μόνο στὴ νοσταλγία και στὴν ἐπιθυμία τοῦ πνεύματος, ἔως τὴν ἡμέραν τῆς ἐπαγγελίας και τῆς διανοητικῆς ἀναστάσεως, τὴ βεβαία.

Τότε, στὸ Πάνθεο τῆς νεοελληνικῆς πνευματικῆς θρησκείας, τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως τῆς *Φιλολογικῆς σελίδας τῆς γραμμῆς σὲ δύο γλώσσες*, τοῦ *Τοίχου*, ἀν θυμοῦμαι καλὰ τὸν τίτλο ἐνὸς ἄλλου του ἀριστουργήματος, και τοῦ μικροῦ *Γατιοῦ*, τὸ ὅποιον σκληρόκαρδα παιδιὰ ἐθανάτωσαν, παίζοντας ὥρες με τὴν ἀγωνιζόμενη και σφαδάζουσα ἀπορία τῆς ἀόπλου ἀθῶας ὑπάρξεώς του, τότε λέγω, και τὸ ὄνομα τοῦ Μητοσάκη θὰ σκαλιστεῖ βαθειὰ και ἀπὸ μακριὰ εὐανάγνωστο ἀνάμεσα σὲ ὀλίγα ἄλλα ὀνόματα, ἰσότιμα και ἰσάξιά του. Τότε τὸ ὄνομα τῆς *Συμῆς* ἀριστουργήμα θὰ εἶνε κοινὸν κτῆμα και ὁ *Χρυσοθήρας* ἢ πῶς βαθειὰ ψυχολογημένη ἡθογραφία, μιᾶς ἐποχῆς ποὺ θὰ ἔχη πλέον λείψει και ἀπὸ τῆ ἀνάμνηξη, ἀναπαράσταση ἀπαράμιλλη προσώπων και πραγμάτων.

Ἔως τότε, ἡ νεκροφάνειά του εἶνε ἱερή, ἐπιβλημένη και ἡ κρεπούμενη ἀντάμοιψη τῶν Θεῶν—ἡ ὀφειλόμενη προφύλαξί του.

M. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ "ΚΗΠΟΥΡΟ,"

ΤΟΥ ΡΑΜΠΙΝΤΡΑΝΘ ΤΑΓΚΟΡ

Μοῦ εἶπε με σιγανὴ φωνή:
— Ἀγάπη μου, σήκωσε τὰ ματάκια σου!
Τοῦ φέρθηκα σκληρά.
— Φύγε ἀπὸ δῶ, τοῦ εἶπα.
Μὰ κείνος δὲν κουνήθηκε.
Στάθηκε μπροστά μου, ἔσφιξε και τὰ δύο μου χέρια
στὰ δικά του. Τοῦ εἶπα:
— Ἀφισέ με!
Μὰ δὲν ἔφυγε.

✽

Ζύγωσε τὸ πρόσωπό του κοντὰ στ' ἀφτί μου. Τοῦ ῥιξα μιὰ ματιὰ και τοῦπα:
— Τί ντροπή! . . .
Μὰ δὲ σάλεψε ἀπ' τὴ θέση του.

Τὰ χεῖλια τοῦ ἀγγίσανε τὸ μάγουλό μου. Ἄρχισα νὰ τρέμω και τοῦ εἶπα:

— Μεγάλη, ἀλήθεια, ἡ τόλμη σου!
Μὰ ποῦ ντροπή ἀπ' αὐτόν!

✽

Ἐβαλε στὰ μαλλιά μου ἓνα λουλούδι. Τοῦπα:
— Ἀνώφελα πασιζεις!
Μὰ στάθηκε ἀκίνητος.
Πῆρε τὸ στεφάνι ἀπ' τὸ λαϊμό μου κ' ἔφυγε.
Και τώρα;
Θρηνώ και λέω τῆς καρδιάς μου:
— Ἀχ! Γιατί δὲν ξαναγουρίζεις;

K. ΤΡΙΚΟΓΛΙΔΗΣ

ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ Κ' ΟΙ ΝΕΩΤΕΡΕΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΕΣ

Ἡ Πανεπιστημιακὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ διάλεξε γιὰ καθηγητὴ τῆς ἔδρας τῶν «Νεωτέρων Λογοτεχνιῶν» τὸν κ. Ἀριστομένη Προβελέγγιο. Ἦνομα τοῦ ποιητῆ γνωστό σὲ παλιούς και σὲ νεώτερους, συντρεφεμένο πάντα με τὸ σεβασμὸ ποὺ τοῦ πρέπει. Ὅμως ἡ ἐκλογὴ του ἀτυχη και κακοροϊζικὴ, ὅπως ὄλες, δίχως ἐξαιρεση, οἱ τελευταῖες ἐκλογές τῆς ἴδιας Σχολῆς, και γιὰ τίς ἄλλες ἔδρες.

Τὸ Πανεπιστήμιο εἶναι ἄρρωστο ἀπὸ μανταρινισμό. Κάθε μετριότητα ἐπιστημονικὴ, κάθε στεῖρωση ἀποτραβηγμένη σὲ σύνεφα σοφίας ἀμφίβολης, κάθε κομμένη ὀρμὴ, κάθε λυγιμένη μέση, χώθηκε κάτω ἀπὸ τὰ φτερά τῆς κουκουβάγιας και ρουχαλίζει δυνατὰ τὸν ὕπνο τῆς ἀμεριμνομέρινας. Φυσικὸ τέτοιος κύκλος νὰ τραβᾷ τοὺς ὅμοιους του, και νὰ γιατί οἱ τελευταῖες ἐκλογές ἀναδείξανε και τέτοιους καθηγητές.

Ὅμως γιὰ τὴν ἔδρα τῆς ἔρευνας τῆς Νεώτερης παγκόσμιας Λογοτεχνίας εἶτανε μιὰν ἐξαιρεση ἐπιβλημένη. Κι ἂν θέλανε νὰ τιμήσουνε τὴ Σχολή, ἔπρεπε νὰ κοιτάξουνε γύρω τους με μάτια ἔξω ἀπὸ τὴ ρουτίνα και τὴν ἐπιπολαιότητα. Τίχα δὲν μπορούσε ἄλλος στὴν Ἑλλάδα νὰ πάρη ἀπάνου του τὸ τέτοιο μάθημα, με μιὰ βεβαιότητα πὼς θὰ τὸ φέρη στὸ λαμπρὸ δρόμο ποὺ τοῦ ἀξίζει;

Κι ἂν μπορῆ δίκια νὰ ὑποστηρίξη κανεὶς πὼς ἡ ἔδρα τοῦτοι ἀπαιτεῖ κατάρτιση ἐπιστημονικὴ, φιλολογικὴ, παρὰ ποιητικὴ διάθεση, ὅπου μόνο στηρίζεται ἡ ἀξία τοῦ κ. Προβελέγγιο, δὲ θὰ εἶτανε ἄραγε δυνατὸ μέσα στοὺς φιλολόγους μας νὰ βρεθῆ ὁ ἐκλεκτός;

Ἔχουμε τὸν Παλαμᾶ, ποὺ ἐξὸν ἀπὸ τὸ κολοσσαῖο του ποιητικὸ ἔργο, ἀστείρευτη πηγὴ γιὰ τοὺς νεώτερους, ἔχει νὰ δεῖξη μόρφωση φιλολογικὴ, κατάρτιση ἐπιστημονικὴ πρώτης γραμμῆς, κι ἀκόμα μελέτες γιὰ συγγραφές και ποιητάδες Ρωμιοὺς και ξένους, χαρακτηριστικῆς και πλημμυρισμένης ἀπὸ σοφία και γνώση.

Βέβαια ένας Παλαμάς έχει τις προτιμήσεις και τις ιδέες του, που μπορεί να δεχτούνε συζήτηση κι αντίλογα σε ώρισμένους δρόμους και σταθμούς. Μ' αυτό δε θα πη πως δεν έχουν την άτομική του βαρύτητα και τόν ιδιαίτερό του χαρακτήρα, που είναι κάτι σημαντικό για τις ξεχωριστές στα γράμματα προσωπικότητες. Έπειτα τούτο θα έδινε, με την ακαδημαϊκή του διδασκαλία, μιάν αφορμή στους νεώτερους να μιλήσουνε, να συζητήσουνε, να πολεμήσουν, αν εΐτανε ανάγκη. Ένω τώρα ; Με τή μούχλα και με τὸ νερόβραστο κριτικό φαί, με σελίδες αντιγραμμένες και με ξένες αντίληψεις, ή έδρα δε θάχει καμιά σημασία και κανένα σκοπό, κ' έτσι θα μείνη μόνο τὸ επίσημό της όνομα, ενώ θα λείπη ή ούσία, ή ανάγκη που τή δημιούργησε.

Η γενικότητα που δόθηκε στο μάθημα τούτο και ή έκτασή του είναι τέτοια που να αποκλείνη κάθε ειδικότητα για τή με λεπτομέρεια εξέταση τής παγκόσμιας νεώτερης λογοτεχνίας. Η ανάγκη λοιπόν θα περιορίση τή διδασκαλία στην κριτική και συγκριτική ανάπτυξη τής ιστορίας τών λογής λογοτεχνιών, και τὸ σταμάτημα στις δυνατές προσωπικότητες που χαρακτηρίζουνε σταθμούς κ' εποχές, κι απ' όπου ξεκινώντας κι ανεβαίνοντας στις κορφές θα μπορούν οι μελετητές, να πιάνουν μ' ένα βλέμμα όλα τὰ σχετικά και συγκαρινά ζητήματα.

Η φιλοσοφική Σκολή με τή μελέτη τής αρχαίας ελληνικής και λατινικής φιλολογίας και μ' όλα τὰ μαθήματα, βασισμένα σε ξεσκάσιμα παλιών καιρών, καταφέρνει ν' αποξενώνει τέλεια από τὸ σημερινό κόσμο τούς άποφοίτους της. Έτσι ξεφυτρώνουν οι δασκάλοι, περιορισμένοι στο πνεύμα και στην αντίληψη, τριγυρισμένοι από τή νέκρα, στερημένοι από ζωή κι άέρα. Η έδρα τών «Νεωτέρων Λογοτεχνιών» έχει τὸ μεγάλο σκοπό, να τούς συχρονίση, να τούς κινήση τὸ διαφέρο για τή σημερινή κοινωνία και ζωή, για τή νεώτερη αντίληψη του κόσμου από τή γύρο μας ποίηση. Οι αιτίες τής ποίησης αυτής, ή εξέλιξή της, ο σκοπός της, οι τεχνουργίες της, ή επίδρασή της στο νέο πνεύμα, είναι τὰ ζητήματα που με θέρμη πρέπει να παρουσιάση στους έλληνόπληχτους και λατινόπληχτους σπουδαστές, για να τούς ίσσορήση τή μόρφωση, που τή θλίβει μιὰ καταστρεφτική μονομέρεια. "Αμα λοιπόν ή διδασκαλία αυτή δεν έχει τή δύναμη να φέρη τὸ τέτοιο αποτέλεσμα, ποιός ο σκοπός της ;

Για τούτο επίβλητική εΐτανε ή ανάγκη τής Σκολής να προσέξη στα πρόσωπα. Κι αν ο Παλαμάς, δεν μπορούσε να τής σταματήσει τήν έκλογή, τάχα γιατί να μη ρίξη μιὰ ματιά γύρο της για πρόσωπα νέα, μα με όρμη κ' επίγνωση του έργου : 'Ο Κωσταντίνος Χατζόπουλος θα εΐτανε από τούς πρώτους που θα έπρεπε να τραβήξη τήν έκλογή, αν προσέχανε στην εργασία και στην μόρεσή του. 'Ο Νίκος Ποιρίωτης συγκεντρώνει αξιοζήλευτα προσόντα, μ' όσο κι α΄ δεν έδειξε τήν όρεξη ίσα με τώρα μιὰς κριτικής έρευνας. Δεν πιστεύουμε πως εμπόδιο για τήν έκλογή τέτοιων προσώπων,

εΐταν ή έλλειψη διπλώματος τής Φιλοσοφικής Σκολής, που άπαιτεί ο Νόμος. Γιατί ή τυπική τούτη δυσκολία εύκολα διορθώνεται, και τιμή θα εΐτανε για τὸ Πανεπιστήμιο, αν πριν από τήν έκλογή έδινε τὸν τίτλο του διδάχτορα σε ανθρώπους που ή ζωή τους αφιερώθηκε στη φιλολογία. Μα και μέσα στους νέους διδάχτορες, θα βρίσκανε αν ζητούσανε, τὸ Γιάννη 'Αποστολάκη, που έδειξε με μιάν αξιόλογη μελέτη για τὸ μεγάλο Κάρλαυλ, τὸν τρόπο και τήν τέχνη μιὰς έρευνας κριτικής, βαθειάς, στοχαστικής, ίσοροπημένης, έξω από κάθε στοιχείο δασκαλισμού και σχολαστικότητας, τόσο στο πνεύμα, όσο και στη γλωσσική μορφή. Μα τάχα μήν τούς φόβισε τὸ θλιβερό παράδειγμα του Μενάρδου;

ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

...» BENIZELOS «...

Στή ματιά σου π' αστράφτει σαν άχτίνα
Τήν 'Ελλάδα τὰ μάτια μου θωράνε.
Πλατιά τὰ σύνορα περικρατάνε
Τής φυλής μας ρόδα και τὰ κρίνα.
Πόλη, Θεσσαλονίκη, Σμύρνη, 'Αθήνα
Σαν ήλιοι τέσσερις λαμποκοπάνε
Μύριες πόλεις μικρές χαμογελάνε,
Τὰ χωριουδάκια άνθίζουνε και κείνα.
Λάμπουν τὰ πέλαγα, οι στεριές, χουσίξει
'Η Μεσόγειος, καράβια σα μελίσια
Πάν κι' έρχονται, κι' ή γις πλούσια καρπίζει,
Χαίρεται ο κόσμος τὰ σπαριά περισσια.
Φεγγοβολάει ή Τέχνη, άνθει μιὰ νέα
Μεγαλόπρεπη ζωή, και τρισωραία.

ή)δ)15.

ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ

TRILUSSA.—Εΐτανε μιὰ φορά ένας περιβολάρης, που είχε τὸ κακό ν' αφαρπάζεται με τὸ παραμυρο. Σα δεν τούθρονταν κανένα πράμα βολικό, θέ μου φύλαε ! δεν εΐταν άγιος στο Συναξάρι που να μην τὸν κατεβάζει. "Όλο τὸν 'Αγιο Παράδεισο τὸν έφερνε άνου κάτω με τὰ :

— Τὸ Σταυρό σου ! Τὸ καντήλι σου ! Τήν Παναγιά σου !..

Θέ μου συχώρεσέ με !

Μιὰ μέρα κει που γύρεβε να κόψει ένα λάγανο, και λαθέφτηκε και ξεριζωσε ένα κουνουπίδι, τήβαλε, όπως πάντα, μ' ένα φτωχό και ταπεινό παντόφι.

Μα τούτη τή φορά, πετιέται δξω ο Διάβολος και σου χρακώνει τὸν καλό σου, από κει που οι υπάλληλοι έχουνε τὰ πανταλόνια πιο πολύ τριμμένα.

Η χολή του έσπασε, σαν είδε ψηλά να τραβιέται στὸν άέρα, ο κακόςουρτος.Τα χρειάστη για καλά και άπάνου στην τρομάρα του θυμήθηκε να κάνει τὸ σταυρό του, να πη την προσευκή του και να παρακαλέση κείνα τὰ νέα προσωπα που λίγο πριν βλαστήμαε, για να τον ε σώσουν.

— Θε μου, φώναζε, Χριστούλη μου ! Παθένα μου Μαρία ! ... Αυτηθήτε με !

Στο άκουσμα αυτών τών ονομάτων, φυσικά ο διάβολος τὸν επαράτησε και όπου φύγη-φύγη. 'Ο περιβολάρης ηθεσε σα σβούρα κάτω κ' έπεσε βαρὺς πάνω σε κάποια θυμωιά, χωρίς να πάθη τίποτα :

— Μωρε τ' εΐταν αυτό ποίπαδα ; Τὸ σταυρό του ! Τὸ καντήλι του ! Τήν Παναγιά του !.. ειπε λέφτοντας.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΗ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
 ΓΡΑΦΕΙΑ : ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ
 Συνδρομή χρονιάτικη : Δρ. 20.

Βρίσκεται στο βιβλιοπωλείο Γ. Βασιλείου (όδός Σταδίου 42)
 και στο εφημεριδοπωλείο : Ιαννοπούλου, όδός Πανε-
 πιστημίου 81, (Χαυτεία).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ δὲ βγάλανε βουλευτή τὸν κ. Ί. Δραγούμη. Ντροπή τους ! Κι ὅμως κανένας ἄλλος, μὰ κ α ν έ ν α ς, περισσότερο ἀπὸ τὸν Ίδα δὲ μελέτησε τὴ Μακεδονία, καὶ δὲν τὴν ἀγάπησε καὶ δὲ δούλεψε γι' αὐτή. Καὶ κανεὶς ἄλλος, περισσότερο ἀπ' αὐτόνε, δὲ θὰ τὴν τιμοῦσε μέσα στὴ Βουλὴ. Καὶ θὰν τὸ αἰσταν-
 θοῦνε πολὺ γλήγορα καὶ οἱ Μακεδόνες τῆς Φλώρινας καὶ ἔλ' οἱ ἄλλοι Μακεδόνες, πὼς ἕνας Ί. Δραγούμης θὰν τοὺς ξεντρίπιαζε γιὰ εἴκοσι Χαιρόπουλους καὶ γι' ἄλλους τόσοὺς Τουρκοεβραίους ποὺ μὰς στείλανε πε-
 σκέσι στὴν καινούρια τὴ Βουλὴ.

ΓΑΝΓΟΡΑ, πολὺ γλήγορα, ἀστραψε καὶ βρόντηξε πάλι τὸ Ραλλάκι. Δὲν ἄφινε τουλάχιστο νὰ περάσουν ἕνα δυὸ μῆνες καὶ νὰ ξεχάσουμε πὼς τὸν ψιφίσαμε ; Καὶ τί ἐχτίμηση θέλει νὰν τοῦχομε πιά, ὅταν πρὶν ἀπὸ τίς ἐκλογές εἶχε βουλώσει τὸ στόμα του μὲ κερί, κι ἀμέσως, τὴν ἄλλη μέρα τῆς ἐκλογῆς, μόλις σιγου-
 ραρίστηκε, ξεπόλυσε ὀχτεοῦς βρисиές κατὰ τοῦ Βενι-
 ζέκου ;

Ὁ λύκος κι ἂν ἐγέρασε κτλ. Τίμιος πολιτικός ὁ κ. Ράλλης, μάλιστα. Μὰ κι ἄκριτος ὅσο παίρνει.

ΚΙ ΑΥΤΗ πάλι ἡ πολιτικὴ πόζα τῆς «Ν. Ἡμέρας»! Θεοδύη μου ! Ὅλο ἀπὸ περιωπῆς τὰ βλέπει καὶ τὰ κρίνει τὰ πράματα. Τόσο μάλιστα, ποὺ πολλὰ φο-
 ρὲς διαβάζοντας τ' ἄρθρα τῆς, τὰ ἀπὸ περιωπῆς, ἀνα-
 ρωτιέσαι ;

— Μὰ κουτοὶ εἶναι ἢ καμώνονται τὸν κουτὸ αὐτοὶ οἱ ἄθρωποι ;

ΑΝ ὄχι γι' ἄλλο, γιὰ ἕνα ὅμως ἔχουμε χρέος νὰ ἐγ-
 γνωμονοῦμε τὴν Κυβέρνηση Γούναρη, ποὺ μὰς ἀνακά-
 λυψε τὸ νομάρχην Θεσσαλονίκης. Νά, ἄθρωπος ἱκα-
 νός, μιὰ φορὰ, νὰ ἐνεργήσῃ ἐκλογές. Κρίμα μοναχὰ
 ποὺ οἱ ἐκλογές γίνονται τὴν ἴδια μέρα σ' ὅλο τὸ Κρά-
 τος. Ἄ γινόντουσαν ξεχωριστὰ σὲ κάθε νομὸ καὶ μπο-
 ροῦσε ἔτσι ἡ Κυβέρνηση νὰ μεταθέτῃ κάθε βδομάδα
 τὸν ἰδεώδη νομάρχην τῆς, θὰ κατάφερνε σίγουρα νὰ

παρῆ καὶ τοὺς τρακόσους τόσοὺς βουλευτὲς δικούς τῆς
 καὶ νὰ βροῦμε καὶ μεις γιὰ πάντα τὴν ἡσυχία μας.

ΝΑ μὴ κακοφανεῖ στὸν κ. νομάρχην, μὰ ἡ ἀξιωσὺν
 του μὰς ἀναγκάζει νὰ κάνουμε μιὰ γενικὴ παρατήρη-
 ση: Κάνει ἔνως λ. χ. τὸ δικηγόρο καὶ δὲν εὐδοκίμει.
 Καὶ ὅμως αὐτός ὁ ἄθρωπος ἂν ἀποφασίσει νὰνοίξει
 μπακάλικο ἢ νὰ φτειάνει: μύλους τοῦ καφέ, ἀμέσως ξε-
 χωρίζει καὶ τραβάει μπροστά. Ἔτσι κι ὁ κ. νομάρχης.
 Παιὸς νὰ τὸ φανταζότανε πὼς μεταπιθώνοντας ἀπὸ τὸ
 πολεμικὸ ναυτικὸ στὴν κομματικὴ πολεμικὴ θάποδει-
 χνε τέτια εἰδικότητα καὶ θὰνέβαινε τόσο ψηλά !

Καὶ ποῦ ἴσαι ἀκόμα !

ΤΗΝ ἀπάντησι στὶς συκοφαντίες καὶ στὶς ἄβρὲς
 βρисиές τοῦ κ. Ράλλη τὴν ἔδωσε ὁ κ. Βενιζέλος ὄχι
 δημοσιογραφικὰ, μὲ τὴν ἴδια μονέδα δηλ., μὰ δικα-
 στικά. Ἡ μήνυσί του κατὰ τοῦ κ. Ράλλη ἐπικυρώνει
 κείνο ποὺ εἰπώθηκε ἄλλοτες, πὼς ὁ Κρητικὸς ἦρθε δὴ
 γιὰ νὰ μὰς φέρει καινούρια πολιτικὰ συνήθεια καὶ νὰ
 μὰς διδάξει καινούρια πολιτικὴ ἠθικὴ.

ΑΣ κοπιήσει νὰ κάνει καὶ δευτέρη διάλυσι τῆ Κυ-
 βέρνησι. Ἄν τῆς βαστάει, ἄς κοπιήσει. Τότε θὰ δεῖ
 τὸ θάμα, κ' ἕκατὸ Γουόλνδεθ ἂν κινητοποιήσει, νὰ
 βροῦν ἀπὸ τίς κάλπες ἔλ' οἱ Βενιζελικοί.

Μὰ οὔτε ὁ Στράτος, οὔτε ὁ Εὐταξίας, οὔτε ὁ Μπαλ-
 τατζῆς ἀκόμα, εἶναι τόσο γλήθιοι γιὰ νὰ πραγματο-
 ποιήσουνε μιὰ τέτιαν ἀστεία φοβέρα, ἀφοῦ τὸ ξέρουν,
 καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλονε, πὼς οἱ Ρωμοὶ δὲν εἶναι
 Φελλάχοι γιὰ νὰν τοὺς τραδοῦνε σθερκιές.

Καὶ σθερκιὰ κατὰ τοῦ Ρωμαϊκοῦ σθέρκου θάνα: ἡ
 δευτέρη διάλυσι.

ΤΟ ΠΙΝΗΜΑ ΤΗΣ ΣΥΧΡΟΝΗΣ ΖΩ- ΓΡΑΦΙΚΗΣ

Στὴν Ἑλλάδα ποὺ μόνον σθερνιστικούς ἀξερκισμοὶ
 καὶ σκλάβες προσήλωτες στὰ περασμένα, ἀπὸ πολλὰς
 μεριές ἀκούστηκαν, μὲ τάσες ἐπικίνδυνες σὲ ἀτοπα
 στραβοπατήματα, ὡσὰν νὰ μὴ μὰς ἔφταναν τόσες
 μας ἀμαρτίες, τόσο χασομέρι, γιὰ τὸ φιλολογικὸ μας
 φτάσιμο—στὴν Ἑλλάδα ξεχάσαμε πὼς ὁ Καλλιτέχνης
 ὅσο κι' ἂν ἀνήκει τοπικὰ στὴν πατρίδα του, ἀπ' τὴν
 ἐμπνευσι ποὺ τοῦ ἐσωτερικέει ἡ ὀλοτρόγυρα μητρι-
 κιά του φύση δὲν μπορεῖ νὰ ξεχωρίσῃ ἀπ' τὴν παγ-
 κόσμια κίνησι τὴν κατεῦθυνσι τῆς Τέχνης—καὶ εἶναι
 καιρός νὰ ποῦμε λίγα λόγια, ποὺ τρογουρίζει τὸ
 σύγχρονο πνέμα τῆς τέχνης ὕστερ' ἀπ' τὸ σιχα-
 μερὸ ἀγῶνα ποὺ παράδερνε νὰ ξεσκαθωθῇ ἡ ζω-
 γραφικὴ ἀπ' τοὺς κανόνες, ἀπ' τίς συνταγές, ἀπ' τίς
 ἀνατομίες καὶ τὴν αἰθητικὴν τοῦ κλασικισμοῦ, ὕστερ'

ἀπὸ τόσα βάσανα ἐκείνων. Ὑστερ' ἀπ' τὸν Delacroix καὶ τὸν Manet ἀρχισαν νὰ νοιώθουν πὼς ὑπάρχει ὑπαίθρο—πὼς ὁ θεὸς ἥλιος μᾶς χαρίζει ἓνα ἀφάνταστο χρωματικὸ θησαυρὸ, στὰ μάτια; στὸ πνεύμα. Ἐνας καινούργιος κόσμος ξανοίχτηκε τότες στὸ ζωγράφο καὶ οἱ προσπάθειες τήγαν νὰ καταχτήσουν τὸν ἥλιο καὶ τὸ ὑπαίθρο μέσ' στὴν ἀπεραντοσύνη του. Ὁ Ζολᾶς μίλησε στὸ «Ἔργο» του μαεστρικά γιὰ ὅλη αὐτὴν τὴν τοτινὴ κίνηση ποὺ ξαπλώνεται καὶ περιλαβαίνει ὀλόκληρη μιὰ ἐποχὴ σὲ ἕλες της τις ἐκδήλωσες.

Ἡ ἐπιστήμη κρατῶντας σὰν πάντα ἀψηφὰ τὰ φῶτα της, ἔδειξε γῆς τέχνη τὴν Ἀλήθεια. Ἡ ἀνάλυση τῆς ἡλιακῆς ἀχτίνας—φανερώσε τὴ χρωματικὴ συντροφιά—καὶ καθόρισε τὰ δημιουργὰ χρώματα, τὴν ἀρμονικὰ συμπληρωματικὰ σμίξι τους—καὶ τὸ ἀχώριστο ταίριασμα τους—καταστάλαγμα τοῦ νόμου ποὺ τὰ διαφεντέθει. Τὰ κύματά τους ξαπλώνουνται ἀπὸ τότες καὶ οἱ νόμοι τους μελετήθηκαν πλατύτερα ἀπ' τὸ Νέφτονα ἕως τὸν Κροῦξ τὸν Χελμόλιτς καὶ τὸν Ρὸδ ἄν δὲ μὲ γελᾷ ἡ μνήμη.

Μὲ τέτοια ἐπιστημονικὰ θέμελα σὰ λάβαρο, ὕστερ' ἀπὸ ἡρωϊκὸ ἀγῶνα τοῦ μεγάλου σημαιοφόρου Manet, ἡ νίκη στεφάνωσε τὴν ἐλευθερίᾳ τοῦ ὑπαίθρου στὰ ἔργα τῶν παλληκαριῶν, τοῦ Monet, τοῦ Sisley, τοῦ Pissaro, τοῦ Renoir, τοῦ Cezannes. Τὸ φῶς, μὲ ἕλες τις ἀρμονίες του, χρωματιές καὶ θεωρίες πολύτιμες ἀραχνοῦφρατες, ὁρσιές καὶ ξεφαντώματα ἀπ' τις ἀνατολές ἴσια μὲ τὰ βασιλέμματα, παλμοὶ καὶ δόξες τῆς σημερινῆς τέχνης, βραστοὺν ὀλόψηλα τὴν παντιέρα τοῦ θεοῦ ἡλίου, ποὺ ὀδηγᾷ τοὺς ἐκλεχτοὺς στίς φωτεινές τους συγκινήσες, στὰ μαγευτικὰ δράματά τους, στὰ βάθη τῆς ψυχῆς τῶν ὄντων. Ἔτσι γεννήθηκε ἡ ψυχικὴ σύνθεση στὴ ζωγραφικὴ, ποὺ μᾶς ἔδωσε ἓνα Puvis ἓνα Moreau ἓνα Cazin ἓνα Whistler ἓνα Carrière καὶ ἄλλους διανοητικοὺς καὶ φωτεροὺς τεχνίτες.

Φῶς—συγκίνηση ψυχῆ τῶν ὄντων θριαμβεύουν ὕστερ' ἀπ' τὸ ξεσκάδωμα σὰν ἔσπασαν οἱ ἄλυσσιδες ποὺ μᾶς δέναν μὲ τοὺς πεθαμένους.

Ἡ τέχνη θέριψε, μὲς στὴ θερμὴ ἀγκάλῃ τῆς μάννης μας τῆς φύσης, ἐκεῖ βρίσκει κάθε πνεύμα τὸ δρόμο του. Κι' ἔχει δίκιο ὁ Oscar Wilde λέγοντας L' art du paysage moderne, realise pour nous pietorialement ce que les Grecs réalisèrent avec une telle perfection plastique.

Ἡ Ἑλλάδα στὸ φῶς της θὰ βρῆ τοὺς τεχνίτες της, καὶ ἡ διανοήσῃ τους, θὰ δραματιστῇ τὴν ψυχὴ τῆς χώρας ποὺ δονεῖ ποικιλόμορφα.

K. ΜΑΛΕΑΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Γιαν. Στογ. Θὰ δημοσιευτοῦνε ὅλα στὸ ἐρχόμενο φύλλο, μὰ ἀνάγκη νὰ περάσεις πρώτα ἀπὸ τὸ γραφεῖο. Μᾶς βρίσκετε 3—5 μ. μ. κάθε μέρα.

ΕΚΛΟΓΕΣ & ΔΗΜΟΤΙΚΗ

Ἐνα πρόγραμμα ἐκλογικὸ ποῦβγαλε ὁ «Λαϊκὸς συνδυασμὸς τοῦ νομοῦ Σάμου», γραμμένο στὴ δημοτικὴ, πρέπει νὰ παθανατιστῇ σὲ τοῦτες δὴ τις στῆλες. Ὁ «Νουμάς» χίλιες φορὲς τὸ φώναξε πὼς ἓνας τίμιος πολιτικός, ζητώντας ψῆφο ἀπὸ τὸ Λαό, ἔχει χρέος νὰν τοῦ μιλήσει τίμια καὶ εὐλαχρινά. νὰν τοῦ μιλήσει στὴ γλώσσα του, γιὰ νὰν τονὲ νιώσει ὁ Λαός, γιὰ νὰ πειστῇ πὼς ὁ πολιτικός δὲν τὸν παιζογελάει καὶ δὲν τὸν ἀφρονίζει μὲ λόγια παχιά καὶ ἀκατανόητα, μὲ ἀρχαιοπρεπεῖς μπουρμπουλιῆδες, μὲ ψέματα πασπαλισμένα μὲ τὴ σκόνῃ τοῦ Λεξικοῦ.

Οἱ Σαμιῶτες εὐτυχίσανε, πρώτοι αὐτοί, νὰ κοῦσουνε λόγια ἀληθινά. Ἄν ὁ Λαϊκὸς συνδυασμὸς δὲν πέτυχε στίς ἐκλογές, δὲ σημαίνει τίποτε. Σώνει ποὺ ὁ σπόρος τῆς Ἀλήθειας ῥήχηκε. Καὶ δὲν μπορεῖ, μιὰ μέρα, αὔριω μεθαύριο, θὰ γονιμοποιηθῇ καὶ πλοῦσια θάναυ ἡ βλάστηση τῆς Ἀλήθειας.

Νᾶ, καὶ μερικὰ κομμάτια ἀπὸ τὸ πρόγραμμά:

Ἄν μᾶς βγάλῃς βουλευτὰς :

Θὰ πασχίσωμ με κάθε δύναμη, σμίγοντας καὶ μὲ τῆς ἄλλης Νέας Ἑλλάδος τοὺς βουλευτὰς τὰ ξεροζώσωμ αὐτὸ τὸ πανάθλιο φορολογικὸ σύστημα ποὺ νεκρώνει τὴν κάθε ἐνέργεια τοῦ ἀτόμου καὶ φκιάνει πεινασμένους καὶ κλέφτες αὐτὸ ποὺ πετᾷ στὸ βέμμα τὸ φαγι καὶ κρατεῖ τὰ φλοῦδια καὶ τὰ καμαρώνει. Θυμηθῆτε τὴ σοῦμα, ποὺ μὲ τὸν ἀμελέττο νόμο ποὺ ἔχει, πετᾷχτικε τὸ πρᾶμμα κι' οὔτε τὸ Κράτος πῆρε λεπτὸ οὔτε οἱ νοικοκυροὶ πεντάρια. Εἶναι λοιπὸν φορολογικὸ σύστημα αὐτὸ; Εἶναι σύστημα αὐτὸ ποὺ φορολογεῖ τὸ ψωμί καὶ τὸν ἴδρω τοῦ γεωργοῦ; Αὐτὸ εἶναι ὀργή καὶ κατάρα καὶ πρέπει τὸ συντομώτερο νὰ πεση.

Θὰ παρακαλέσω τὸ ραβδί τοῦ νόμου νὰ σπάσῃ τὰ δάχτυλα τῶν ὑπαλλήλων ποὺ κακομεταχειρίζονται τὸν λαὸν καὶ νὰ κλείσῃ τὰ στόματα κειῶν ποὺ βρίζουν τοὺς φορολογούμενους, κεινοὺς ποὺ πληρώνουν γιὰ νὰ τρῶνε κοντὰ σ' ὀλίγους τῆς προκοπῆς καὶ ἀμέτρητοι χασομέρηδες.

Θὰ ζητήσωμ οἰκονομία στὰ δημόσια χρήματα. Πονεῖ ἡ ψυχὴ μας νὰ βλέπωμ πὼς χρήματα ποὺ ὁ λαὸς πληρώνει μὲ τὸ αἷμα καὶ τὸν ἀνιστεναγμὸ πετιοῦνται εἰς τοὺς πέντε ἀνέμους γιὰτὶ ἔτσι θέλει ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος.

Θὰ ζητήσωμ δυνάμωμα τῆς γεωργίας μὲ κάθε τρόπον ποὺ θὰ βροῦμ καταλληλότερο μελετώντας καὶ τοῦ ἄλλου Κράτους τὰ σχετικὰ ζητήματα. Γιατὶ πρέπει ὅλοι νὰ καταλάβουν πὼς ἡ Ἑλλάδα γιὰ νὰ ζῆσῃ πρέπει νὰ δυνκλώσῃ τὴ γεωργία της. Ὅλα τ' ἄλλα

είναι παρηγοριές· μονάχα ή γεωργία είναι σωτηρία.

Θά προσπαθήσωμε νά γένουν στόν τόπο μας τά δημόσια έργα που θά ύπηρετούν του λαού τις ανάγκες.

Αυτά για τήν ώρα. Παραπέρα δσα μās δείξη ή περισταση για καλό του λαού. Δέν σας λέμε και πώς θά γένουν όλα. Όχι· αυτό δέν είναι στο χέρι μας. Νά πασιώσωμε νά δουλέψωμε. Αυτό είνε τó δικό μας χρέος και ó Θεός βοηθός. Άς έλπίσωμε πώς και άλλοι θά μας βοηθήσουν νά γλυτώσωμε κι' αυτοι κι' ήμεις.

Για τις προσωπικές του καθενού ανάγκες, εταν είναι νόμιμες και δικαίες θά είμαστε πάντοτε πρόθυμοι νά τόν συντρέχουμε και πρό πάντων νά του λέμε τήν αλήθεια.

Κάθε συμπατριώτης που θά έχη μιá τέτοια ανάγκη, είτε μās έδωκε ψήφο είτε όχι, θά έχη τó δικαίωμα νά μας λέγη τήν έννοια του και τó παράπονό του. Άν έχη ó νόμος γιατρικό, θά του το βρίσκουμε, κι' αν έχη άδικο θά του το λέμε. Πειó καλά νά χαλιάση παρά νά ζημιωθή.

Κολακείες και ταξίματα και καθουρδιστόν άγέρα, νά μήν περιμένη κανένας από μās ούτε βρισιές και συκοφαντίες.

Στήν γενική πολιτική θά είμαστε Βενιζελικοί, όσο και αν δέν είμαστε έπίσημα άνεγνωρισμένοι. Βέβαια τó κέντρο δέν μπορεί νά μας άναγνωρίση έλους. Θαρροόμεν όμως πώς ήμεις είμαστε οι πειó καλοί και τά ύστερινά θά το δείξουν, γιατί ήμεις δέν έχομε προσωπικές φιλοδοξίες, ούτε νά χοροπηδομε από τή μιá μάντρα στην άλλη.

Δέν δίνομε καμμιά σημασία πώς θά πη ό ένας ή ό άλλος πώς δέν μās άναγνωρίζει ως Βενιζελικούς. Ό Βενιζελισμός είναι εθνική πολιτική που δέν μπορεί ό καθένας νά την διαθέση όπως θέλει. Είναι σαν νά βγη ένας παπās ή ένας Δεσπότης και νά ειπή σε μερικούς πώς δέν τους άναγνωρίζει Χριστιανός. Μ' αυτό θά ξεβαφτιστόνε ;

Αυτό είναι τó πρόγραμμά μας. Λόγια πολλά δέν έχομε. Μπαλόνια και φωνές μήν προσμένετε από μās. Άν τά λόγια θά γιατρέψουν τά βάσανά σας, αυτό ήμεις δέν το ξέρομε. Πολλά ως τώρα άκούσατε, μά προκοπή τίποτε.

Ζυγιάστε έλους τους ύπεψηφίους και κάμετε δ,τι σας λέγει τó σφέρο σας.

Τά χατήρια και τά κρυφομιλήματα τών φίλων, του Α. και του Β νά τήψητε παράμερα, γιατί θαρροόμε πώς ξεκαθάρισε πειά ή καταντία σας.

Άς είστε εύχαριστημένοι αυτού που βρίσκεστε και τραβή ή δρεξίς σας νά κατρακυλίσετε και παρακάτω, δέν έχετε παρά νά ακολουθήσητε τόν παλιό δρόμο.

Άν θέλετε νά ιδήτε κάποια προκοπή, αλλάξτε τά πρόσωπα. Τότε κάτι μπορείτε νά έλπίζετε.

Δαέ,

Έχομε τή γνώση, έχομε τήν καλή διάθεση, δέν έχομε προσωπικές φιλοδοξίες, δέν είμαστε άνθρωποι που μās τραβή κανένας από τή μύτη ή περασμένη μας πολιτεία δέν έχει κανένα λεκέ. Αυτό θά ειπή πώς ήμεις είμαστε εκείνοι που σας χρειάζονται.

Άκούμε πώς μερικοί σας από άδιαφορία ή γιατί τó έκλογικό τμήμα είναι λιγάκι μακριά, δέν θά πάνε νά ψηφίσουν.

Αυτό θά πη πώς οι τέτοιοι είνε εύχαριστημένοι με τó χάλι τους και δέν τους μέλει για τίποτε.

Δέν πρέπει νά είνε τέτοιοι. Άπό τó δικό τους ψήφο μπορεί νάλλάξη όλη ή κατάσταση.

Οί κομματάρχοι κεινούς που έχουν στα βρόχια θά τους κουβαλήσουν όπου θέλουν και μ' αυτούς θά κάμουν δ,τι θέλουν.

Άνοιξτε λοιπόν τά μάτια σας οι έλεύθεροι πολίται νά μήν σας πελαγώσουν κείνοι που δέν πρέπει.

Άπό τους καλούς και έλευθέρους πολίτας έξαρτάται ή σωτηρία τους. Άλλοίως άς μή παραπονώνται κι' άς μή θεωρρίχουν τόν ένα και τόν άλλον.

Οί βλαστήμιες και οι κατάρες ταιριάζουν στα λαδικά· οι άντρες και τά παλληκάρια έχουν τó σπαθί τους και τó ψήφό τους.

Λοιπόν, Δαέ, μάτια τέσσερα. Δέν είσαι παιδάκι νά σε γελά άδιάκοπα όποιος θέλει.

Αυτά σοφ φτάνουν. Τών φρονίμων όλίγα.

Σημάδι: στην κάληθ θά έχομε τó στάχυν· γιατί όπως μās καταντήσανε πρέπει νά πάμε νά παλέψωμε για τó ψωμί του λαού.

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Για μιάν έκθεση που άποτελοونه πάνω από διακόσιοι ζωγραφικοί πίνακες κι' άλλα γλυπτικά έργα, δέν μπορεί, βέβαια, κανείς νά μιλήσει σ' ένα του άρθρο. Δέν μπορεί νά συζητήσει πάνω στις λεπτομέρειες κ' είναι άκόμα άναγκασμένος νάφήσει νά περάσουν σαν άπαρατήρητα πολλά πράματα που θάπρεπε ν' άπασχολήσουν σελίδες όλάκερες σε μιá μελέτη ειδική. Δώ πέρα χρονογραφικά μόνο θ' άναφέρουμε δ,τι άξίζει πραγματικά μιάν ιδιαίτερη μνεία, σταματώντας που και που, από ύποχρέωση σε μερικούς νέους και πρωτοφανερωτους που μās ξεφνίσανε, νά πούμε, με τήν έντιμη δουλειά τους, για νά γίνει πλατύτερος κάπως λόγος. Άπό τους πηλιούς, αν έξοιρέσωμε τόν κ. Μαθιόπουλο με τά μοναδικά του παστέλ, τόν κ. Μπκατσιάμπτη με τά λιγοστά τοπία του, τόν κ. Γερασιώτη με μιá σειρά κλοσυνεξήτητα δουλεμένων πορτραίτων, τόν κ. Γιαλινά με μιá θαλασσογραφία του που λίγο θυμίζει τήν άλλη δουλειά του και τόν κ. Γεραλή με κάτι άπαραμίλλα λουλούδια πουχει έκθέσει, κανείς άλλος σχεδόν δέ μās

παρουσιάζει τίποτα. 'Ο κ. Βικᾶτος μονάχα ἓνα σκύλο, πού παρ' ἑλγητὴν εὐγένεια τῆς καταγωγῆς του, μοιάζει νὰ φυλάει βάρδια στὴν περιφέρειά του, ἔτσι πού τὸν ἔχουνε τοπθετησεῖ. Τὸν κ. Στρατηγὸ τὸν βρῖσκει κανεὶς σ' αὐτὴ τὴν ἔκθεση πολὺ κατώτερο τῆς φήμης του. 'Η κ. Ὡλωρᾶ-Καραβία μαζὶ μ' ἄλλους πίνακες πούχει ἐκθέσει, ἐκθέτει κ' ἓναν ἄλλο μεγάλο πίνακα (τὸ Βασιλιά στὴν ἐκκλησιά τῶν Ἰωαννίνων) πού ἔπρεπε νὰ σεβαστεῖ τὸν ἑαυτὸ τῆς καὶ μᾶς, γιὰ νὰ μὴν τὸν φέρει σὲ φῶς. 'Ο πίνακας αὐτὸς μπορεῖ νάχει θέση σὲ καμμιά βιτρίνα χαρτοπωλείου τῆς ὁδοῦ Αἰόλου, ὄχι ὅμως καὶ σὲ μίαν ἔκθεση. "Αἴτια ἰδιαίτερης προσοχῆς εἶναι μερικὰ τοπία τοῦ κ. Θωμοπούλου ἀπὸ τὴν Πάτρα, καθὼς κ' ἓνα ἄλλο τοῦ κ. Ὁθωναίου, ὃ «Γρυγητός».

"Ο,τι ὅμως ἰδιαίτερα μᾶς ἐνδιαφέρει εἶναι ἡ σειρά τῶν ζωγράφων πού γιὰ πρώτη φορὰ μᾶς δίνεται εὐκαιρία νὰ γνωρίσουμε, κί' ἂν ὄχι αὐτὸ ἀκριβῶς, νὰ γνωρίσουμε καλῆτερα. 'Ο κ. Ν. Λύτρας εἶναι ἀπὸ κείνους πού ξεχωρίζουνε στὴν ἔκθεση. Εἶναι σπάνια ἡ ἀδρότητα κ' ἡ πεποίθηση τῆς γραμμῆς του. Τὰ πορτραῖτα του ξεφεύγουν ἀπὸ τὴν παλιὰ παράδοση τῆς προσωπογραφίας, τοῦπρεπε νάχει ἀκρίβεια φωτογραφικὴ στὶς ἀσημαντες λεπτομέρειες γιὰ ν' ἀρέσει στὸ ἀνίδεο κοινὸ. 'Ο κ. Λύτρας ἔχει τὴ δύναμη νὰ χαρακτηρίσει. Αὐτὴ εἶναι ἡ οὐσία. 'Η ἐπιμονὴ στὴν ἀπόδοση μιᾶς λεπτομέρειας πού δὲν ἔχει νὰ προστέσει τίποτα στὴν ἐσωτερικότητα ἐνὸς ἔργου, εἶνε κόπος χαμένος, εἶναι ἀκόμα δουλειὰ τοῦ μάστορα κί' ὄχι τοῦ καλλιτέχνη. 'Ο κ. Λύτρας δίνει κίνηση στὰ πρόσωπά του. Μεσ' στὶς σκληρῆς, τευτονικῆς γραμμῆς του εἶναι, χωμῆν ἡ ζωή. Τ' ἄλλα πολὺ λίγο μᾶς ἐνδιαφέρουνε. 'Ο κ. Λουκιδῆς δουλεύει γερὰ. Ἔχει δικό του, ξεχωριστὸ μέτιερ. Διαφέρει πολὺ, σὲ εἶδος, ἀπὸ τὸν πρῶτο, μὰ οἱ πίνακές του καὶ εἰδικὰ ἡ «Μάννα» του, ἔχουν εὐλατέληθινὰ στοιχεῖα τῆς Τέχνης. Προσέχει κάπως στὶς λεπτομέρειες, χωρὶς ὅμως νὰ κάνει χαλκομανίες. Εἶναι πῶς εὐγενικὸς καὶ πῶς ἀπαλὸς στὴ γραμμὴ του ἀπὸ τὸν κ. Λύτρα. Τὸ ζήτημα ὅμως εἶναι, πῶς τόσο ὁ ἓνας, ὅσο κί' ὁ ἄλλος, εἶτε μὲ τοῦτον, εἶτε μὲ κείνον τὸν τρόπο, κατορθώνουνε νὰ δίνουν ἀτμόσφαιρα στὰ ἔργα τους. 'Ο κ. Μαγιάσης, θαλασσογράφος ἐμπνευσμένος, παρ' ἅλα τὰ δηλωτικὰ πῶς κατέχει βαθειὰ τὴν τέχνη του, δὲ μᾶς συγκινεῖ ὅσο ἔπρεπε. Οἱ πίνακές του δὲ μᾶς θυμίζουν ἑλληνικῆς ἀκρογιαλιῆς. Στὸς πίνακές του δὲ μᾶς μιλά ἡ εὐάφνη ἑλληνικὴ φύση. Ἴσως γιὰ τὴ μελέτησε ἄλλοθ τὴ θάλασσα. 'Ο κ. Μπισκίνης παρουσιάζει, δυστυχῶς, δυὸ πίνακες πολεμικοῦς, πού μ' ἔλα πού δὲ δουλευτήκανε ἀπὸ τὴν πρόθεση κατηλιτικῆς πατριωτικῆς ἐκμετάλλεψης, διαθέτουν κάπως δυσάρεστα τὴν ψυχὴ μας. Πιὸς ὅμως μπορεῖ ν' ἀρνηθεῖ τις ἀνεχτίμητες ἀρετῆς τοῦ νέου ζωγράφου καὶ σ' αὐτοῦς ἀκόμα τοῦς πίνακες; Τί διαύγεια στὸ χρῶμα καὶ πόσο ἀπαλὰ χάνεται τὸ ἓνα μὲς στ' ἄλλο! Πόση ἱεροπρέπεια στὸ μικρὸ του κείνο πίνακα, τὴ «μετάληψη

τοῦ τραυματία πού πεθαίνει»! Τέλος ὁ κ. Μαλέας, ὃ ξεχωριστὸς τοπιογράφος, πόσες ἐκπληξες ἀληθινῆς μᾶς ἔκανε! 'Ο κ. Μαλέας μπορεῖ νὰ πει κανεὶς πῶς ἔδωσε ἓναν ἔξχωρο τόνο μέσα σ' ἑλγητὴν ἔκθεση. Πόση διαίσθηση στὴν Τέχνη του! Μὲ τί γερὴ ἀντίληψη φαίνεται νὰ δουλεύει καὶ πόσο βαθειὰ νὰ κατέχει τὰ μυστικὰ κάποιων θαμπῶν ὄρων πού δημιούργησε τὰ ἔργα του! Γιατὶ γενικὰ τέχνη δὲν εἶναι ἡ ἀπλή ἀπεικόνιση τοῦ ὅ,τι κινεῖται καὶ ζεῖ. Δὲν εἶναι ἡ ἔραση, μὰ ἡ διάραση δὲν εἶναι ἡ αἴσθηση, μὰ ἡ διαίσθηση. Δὲν εἶναι τέλος ἡ ἐπιφάνεια, μὰ ἡ ψυχὴ, τὸ μυστήριον πού κρύβεται κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια. Εἶναι ἡ δύναμη πού μᾶς σταματᾷ στὰ σύνερα ἴσα-ἴσα πού χωρίζουν τὸν ὀλικὸ κόσμον ἀπὸ τὸν ἀγνωστον κόσμον, ἀπὸ τὴν ἀξεδιάλυτη αἰωνιότητα. "Ολα τὰ πάντα στοῦς πίνακες τοῦ κ. Μαλέα κινδύνουνε κάτω ἀπὸ ἓνα θολὸ πέπλο. Ἔχουν μίαν μυστικοπάθεια. Ἴσως νάβαν καὶ τὰ τοπία τέτοια. Μὰ ὁ κ. Μαλέας ξέρει νὰ ἑναρμονίζει τὴ ζωὴ μὲ τὸνειρο. Στὶς «βραδυνῆς λαμπράδες» του τὸ βλέπουμε. «Τὸ Ἥλιοχαρὲς τοῦ Καίρου» εἶναι κάτι ἀνείπωτο σὲ φαντασμαγορικότητα. 'Ο πίνακας τοῦ «Στὸ Λίβανον» μὲ τὸ θερμὸ φῶς του, κάτι μοναδικό. 'Ο κ. Μαλέας ἔχει τὴ δύναμη, νὰ σ' ἐντοπίζει στὸ περιβάλλον του καὶ νὰ σὲ κάνει νὰ νοιώθεις ἑλγητὴ τὴ μυστικὴ τελεστεία τῆς ὥρας πού συγκίνησε καὶ τὸν ἴδιο. Ἐνα τέτοιο συναίσθημα μᾶς γεννᾷ κ' ἡ «Αὐλὴ τοῦ μοναστηριοῦ στὴν Ἱερουσαλήμ». Ἐκεῖ πέρα δὲν εἶναι αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ πράματα πού παρουσιάζει πού συγκινούνε. Εἶναι μίαν φωτεινὴ γαλήνη πού τὰ σκεπάζει, μίαν ἀυλότητα, μίαν πνοὴ ἀγισσύνης πού τὰ λούζει.

Καὶ γιὰ τὰ ἔργα τῆς γλυπτικῆς πρέπει νὰ προσέσουμε ἐπίσης δυὸ λόγια. 'Ο κ. Βούλγαρης, ὃ καλὸς γλύπτης πού μένει στὸ Παρίσι, πολὺ λίγα πράματα μᾶς παρουσιάζει, δυστυχῶς. Τὸ κεφάλι ἐνὸς γάλλου γλύπτη μοναχὰ, χαρακτηριστικὸ τῆς εὐσυνειδήτης δουλειᾶς του, καθὼς καὶ τὸ ἀνάγλυφο τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰψεν, πού ἔκανε πέρσι: σὰν εἶταν δῶ πέρα ὃ εὐγενικὸς μου φίλος γιὰ νὰ τὸ δωρήσει στὸν ὑποφαινόμενο. Τὸ relief αὐτὸ εἶναι καμωμένο ἐν face, πρᾶμα πού μόνο ἀπὸ δεξιότηχνη μπορεῖ νὰ γίνεῖ καὶ νὰ πετύχει. Δῶ πέρα συναντᾷ κανεὶς τὴ μόνη περίπτωση πού ἡ προσωπικὴ παίξει ρόλο σοβαρὸ στὴ γλυπτικὴ. Πόσο δυνατὰ εἶναι ἀποτυπωμένη ἡ πίκρα στὰ χεῖλη τοῦ μεγάλου Νορβηγοῦ κ' ἡ ἀνησυχία στὰ μάτια Του σ' αὐτὸ τὸ μικρὸ ἀνάγλυφο τοῦ κ. Βούλγαρη! Μία προτομὴ τοῦ κ. Δούκα, πολὺ πιστὴ στὴν ἀπόδοσή της. Μία κεφαλὴ τοῦ κ. Α. Σώχου ἀκόμα, μᾶς δίνει τὴν ὑπόσχεση πῶς ὃ τεχνίτης τῆς θ' ἀποχτήσῃ γλήγορα τὰ τεχνικὰ μέσα πού θὰ τὸν βεβηθήσουν στὴν ἐναρκαση τῶν ὁμορφῶν ἰδανικῶν του. Μερικῆς παστελίνης τοῦ κ. Ζευγῶλης χαρακτηρισμένε, ἂν καὶ τὸ εἶδος του αὐτὸ γενικὰ δὲν πρέπει νὰ χαρακτηριστεῖ γιὰ τέχνη, μὰ ὑποτέχνη. Στὴν καθυτὸ γλυπτικὴ ἄλλωστε ὁ κ. Ζευγῶλης, ἂν κρίνει κανεὶς ἀπὸ τὰ σκίτσα καὶ τ' ἀνάγλυφα πού ἐκθέτει, οὔτε μᾶς δίνει, μὰ οὔτε καὶ μᾶς ὑπόσχεται τίποτα σο-

δαρό. Τέλος έχουμε τον κ. Τόμπρο με τις τρεις προτομές του. Η προτομή του Παλαμά μας φαίνεται πώς δεν είναι έργο της ιδιοσυγκρασίας του καλού αυτού τεχνίτη, που για πρώτη φορά δουλεύει μ' αυτό το style. Μας φαίνεται πώς για να κάνει τον Παλαμά δούλεψε όπως δὲ δούλεψε άλλη φορά κι' όπως δὲ δουλεύει γενικά ο κ. Τόμπρος. Έξω από τη στάση του που μας φαίνεται κάπως άστοχη και δίχως πολλή αισθητική, νομίζουμε πώς ο γλύπτης φρόντισε ν' αποδώσει στο έργο του όλα τα χαρακτηριστικά του φιλόσοφου, χωρίς να δώσει το παραμικρότερο γνώρισμα του ποιητή. Τὸν Παλαμά θά τον γουρέαμε άλλιώσι! Τεχνικά πάντα τὸ έργο είναι δυνατό. Είναι τὸ γνώρισμα τοῦ κ. Τόμπρου που πάντα μ' ένθουσιασμό χαιρετήσαμε: ή κάλοσυνείδητη εργασία. Η προτομή της δεσποσύνης Μάνου πολύ ευγενικά δουλεμένη. Μπορεί να πει κανείς πώς δεν της λείπει τίποτα τεχνικά. Κι' όμως αφήνει άσυγκίνητο τὸ θεατή. Είναι μιὰ άψυχη όμορφιά. Πολλές φορές μιλήσαμε με τὸν κ. Τόμπρο, που κάποτε μάλιστα πικράναμε με μιὰ κρίση μας, και φαίνεται πώς πιστεύει άδισταχτα τὰ λόγια τοῦ Baudelaire που μισεί τὴν κίνηση σὰ χαλὰ τὴ γραμμή. Η νεώτερη αντίληψη όμως ίσως να μισεί τὴν ωραίαν γραμμὴ που πνίγει τὴν κίνηση. Τὸ έργο που χαρακτηρίζει τὸν κ. Τόμπρο είναι ή προτομή τοῦ Ἀθλητή. Έκει πέρα μπορεί να έχτιμήσει κανείς όλες τις ἀρετές του. Τὴν άνατομία του, τις επιφάνειές του, τὴν τέχνη του γενικά. Κι' εκεί πέρα είναι χυμένι ξεχώρα από τ' άλλα και ζωή. Νά, ένα έργο τοῦ κ. Τόμπρου με κίνηση, με δράση! Για τὰ σκίτσα τοῦ κ. Τόμπρου κ' ειδικὰ για τὸ «διανοούμενο Τεχνίτη» του ίσως άλλη φορά κ' έντελῶς ξεχωριστὰ να μιλήσουμε. Γενικά ή καλλιτεχνική έκθεση τοῦ Ζαπτείου μέτ' τὴ Σχάρα τὴν πνευματική της εποχής αὐτής, είναι μιὰ γλυκειὰ και παρήγορη όρεσιά. Λένε πώς θά τὴ διαδεχτεί και δεύτερη. Ἄς ἐλπίζουμε.

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

= Τὰ «Έργα τοῦ Λορέντζου Μαβίλη» που τυπώσανε τὰ Ἀλεξανδριανά «Γράμματα» πουλιούνται στο Βιβλιοπωλείο Γ. Βασιλείου και Σιας (Σταδίου 42) όρ. 4.

— Ο ποιητής Σικελιανός, παραθερίζοντας στή ρωμανική Συκιά της Κορινθίας, γράφει τὸ μεγάλο του επικόλογο ποίημα «Πλήθων».

— Ρουφιούνται σὴ γρανίτα οί φιλολογικές θύμησες που άρχίνησε να δημοσιεύει αὐτὸ τὸ περασμένο φύλλο στο «Νουμά» ο Μαλακάσης. Ο αγαπητὸς ποιητής έχει πολλά ακόμα να γράψει, κ' έτσι ή ευχαρίστηση δὲ θά ναι σύ-τομη.

— Στο ερχόμενο φύλλο θά δημοσιέψουμε μιὰ σειρά τραγούδια ενὸς νέου ποιητή που έχει, αληθινά, κάτι νέο να μας πει. Τ' όνομά του: Γιάννης Στογιάννης.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΤΡΩΤΟΥ

Φίλε Νουμά,

Ἀπό τὴν καινούρια Ἑλλάδα τὸ φῶς. Και μάλιστα από τὸ ἠρωϊκὸ νησί, τὴ Σάμο.

Ἔπεσε στὰ χέρια μου—φίλος μου αγαπημένος μου τὸστειλε από κεί—ένα έκλογικὸ πρόγραμμα. Ὑπογράφει: Ἐμμ. Κ. Χατζιδάκης, Γ. Ν. Καρατζᾶς, Ι. Χατζηκωνσταντής, Κ. Δ. Μουρμούρης. Και τὸ πρόγραμμα γραμμένο πέρα πέρα στή δημοτική. Και δεν είναι αὐτὴ ή μοναδική ἀρετή του. Ἐχει κι ἄλλη ἀρετή, πὸς με τὴ γλώσσα της Ἀλήθειας λείει στο Λαὸ τὴν Ἀλήθεια. Τὸ διάβασες; Ἄν όχι. σοῦ τὸ στέλνω μέσα σὲ τούτο μου τὸ γράμμα. Διάβασέ το. Θά σοῦ θυμίση τὸ λόγο τοῦ Στρωτοῦ μέσα στίς «Ἀλυσίδες» τοῦ Ταγκόπελου.

Ὅταν παραστάθηκε τὸ ριζοσπαστικὸ αὐτὸ δράμα στήν Ἀθήνα, κρίθηκε από όλους τοὺς σοφούς και ἀσοφούς κριτικούς τοῦ τόπου και τοῦ τύπου μας ὡς έργο χιμαιρικό. Νά, όμως που ή χίμαιρα γίνεται πραγματικότητα, και τόσο γλήγορα μάλιστα, και νά, που οί Σαμιῶτες πολιτικοί έρχονται να μᾶς διδάξουν πὸς πρέπει στο μέλλον οί πολιτικοί μας να μιλᾶνε στο Λαὸ, ἂν αληθινὰ φιλοδεξοῦνε να τὸν άνοψώσουν και να τὸν φέρουνε σὲ συναίσθηση της μεγάλης του αποστολῆς.

Μιὰ και δυὸ και εικοσιδυὸ άποτυχίες δὲ σημαίνουν τίποτα. Ἀπὸ τις άποτυχίες θά βγῆ ή ἐπιτυχία μιὰ ήμέρα, και τὴν ήμέρα εκείνη ο Λαὸς, ο φωτισμένος Λαὸς πιά, θά τὴ γιορτάση ὡς ήμέρα τοῦ αληθινοῦ ξεσκαδωμοῦ του και της αληθινῆς κυριαρχίας του.

Δημοτικιστὴς είναι κι ο κ. Σοφοῦλης, δημοτικιστὴς είναι κι ο κ. Ι. Δραγούμης, δημοτικιστὴς είναι κι ο κ. Γρανίτσας και τόσοι και τόσοι ακόμα ἄλλοι που πολιτεύονται. Δὲ θά μιμηθοῦνε σὲ μελλόμενες έκλογές τοῦς Σαμιῶτες και δὲ θά μιλήσουνε στο Λαὸ τὴ γλώσσα του;

Τὸ ἐλπίζω. Και με τὴν ἐλπίδα αὐτὴ σὲ χαιρετῶ.

ΛΑΪΚΟΣ

ΣΤΗ ΔΙΑΛΥΣΗ !...

Φίλε Νουμά,

Ἡ ἀλήθεια είναι πὸς, δεν ξέρω εἰ ἄλλοι ὑπουργοί, μὰ ο κ. Γούναρης δεν ἐπιμένει να κατέχη τὴν Κυβέρνηση από Ἀρχομανία. Ο κ. Γούναρης τὸ ἀπέδειξε κι όταν για πρώτη φορά έγινε ὑπουργός, πὸς λίγη σημασία δίνει στο ὑπουργιλίκι που, τὸ κάτω κάτω, δεν έχει να τοῦ προσθέση τίποτα στίς τόσες ἄλλες πνευματικές και ἠθικές του ἀρετές, και πὸς ἂν κρατεί

σήμερα τὸ ὑπουργεῖο, καὶ ὕπερ' ἀπὸ τὴν ἐκφραστικώτατην ἐτυμηγορίαν τοῦ λαοῦ, τὸ κρατεῖ ἀπὸ ἀνάγκης, ἀπὸ **ΕΘΝΙΚΗ** ἀνάγκη. *Μάλιστα.*

Στὴν ἐπιτακτικὴ αὐτὴ ἀνάγκη ὑπακούοντας, μπορεῖ ἄβριο καὶ τὴ Βουλὴ νὰ ξαναδιαλύσῃ, ἂν καὶ εἶναι σὲ θέσιν νὰ τὸ ξέρῃ πολυκαλὰ, πῶς διαλύοντας τὴ Βουλὴ θυσιάζει τὸ κόμμα του, ποῦ ἐπιτέλους ἤρθε μὲ κάπια ἀξιοσέβαστη ὀγκόττητα ἀπὸ τὶς τελευταῖες ἐκλογές.

Βέβαια μὲ δευτέρην διάλυση Βουλῆς, ὁ Βενιζελισμὸς θὰ μεταβληθῇ σὲ Παμβενιζελισμὸν κι ὁ κ. Γούναρης ζήτημα εἶναι ἂν θὰ σώσῃ καὶ δέκα μόνον δικούς του. Μὰ ὁ κ. Γούναρης τὸ καλὸ τοῦ τόπου μόνον κινεῖται, καὶ τὸ καλὸ τοῦ τόπου εἶναι νὰ μείνουμε ὅσον περισσότερο καιρὸ μποροῦμε στὴ σημερινὴ κατάστασιν, μὲ τὴν ἐλπίδα πῶς στὸ μεταξὺ ἡ ἐξωτερικὴ κατάστασις θὰ ξεκαθαρίσῃ καὶ θὰ ξέρῃ σίγουρα ἡ Ἑλλάδα ποῖον δρόμον πρέπει νὰ πάρῃ γιὰ νὰ περιφρουρήσῃ τὰ δικαιώματά της καὶ νὰ πραγματοποιήσῃ τὰ μεγάλα νῆς τὰ ὄνειρα.

Δικός σου

N. E.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ :

«ΠΡΟΖΕΣ».....Δρ. 1

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ :

ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ 2

Καὶ τὰ δύο βιβλία πουλιοῦνται στὸ βιβλιοπωλεῖο
Γ. Βασιλείου καὶ Σία Σταδίου 42

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΣΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γραμμὴ Πειραιῶς—Κυκλάδων

Γραμμὴ Πειραιῶς—Ἀλεξανδρείας

Τὸ μὲ διπλοῦς ἑλικας καὶ μηχανὰς ἀφθάστου ταχύτητος πολυτελείας καὶ ἀνέσεως θαλαμηγῶν ἀτμόπλοιοι **ΕΣΠΕΡΙΑ** ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς (Παραλία Τρούμπας).

Ἐκάστην ΠΕΜΠΤΗΝ, ὥραν 10.30 μ. μ. διὰ **Σύρον Τήνον, Ἄνδρον καὶ Κόρθιον.**

Ἐκαστὸν ΣΑΒΒΑΤΟΝ, ὥραν 3 μ. μ. διὰ **Ἀλεξανδρείαν**

Γιὰ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον :

Ἐν Ἀθήναις. Γραφεῖα Γεν. Διευθύνσεως, ὁδὸς Ἀπελλοῦ ἀριθ. 1 καὶ εἰς τὰ Πρακτορεῖα ταξειδίων κ. κ. Θωμᾶ Κοῦκ καὶ Υἱοῦ, Ἀδελφῶν Γκιόλιμαν καὶ Σ. Σωτηρίου, (Πλατεία Συντάγματος) καὶ Ἰωάν. Ρέντα (παρὰ τὸν ἡλεκτρικὸν σταθμὸν Ὀμοσίας).

Ἐν Πειραιεῖ. Γεν. Πρακτορεῖον, ὁδὸς Φίλωνος, 44, (ἐπισθεν Ἀγίας Τριάδος).

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Μ. Π. Σαλβάγ, ὁδὸς Ἀντωνίου, 1

(Ἐκ τοῦ Πρακτορείου)

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΣΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γενικὸς Διευθυντὴς **ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΕΜΠΕΡΙΚΟΣ**

ΤΑΧΕΙΑ ΓΡΑΜΜΗ ΕΛΛΑΔΟΣ—ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Ὁ νεότευκτος ὑπερωκεάνειος κολοσσὸς

“ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ,,

ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς (μέσφ Καλαμῶν—Πατρῶν) κατ' εὐθείαν διὰ Νέαν Ὑόρκην τὴν 13 Ἰουνίου.

Ἐπίσης τὸ μέγα ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

“ΠΑΤΡΙΣ”

ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς μέσφ Καλαμῶν—Πατρῶν κατ' εὐθείαν διὰ Ν. Ὑόρκην τὴν 20 Ἰουνίου.

Ἐπίσης τὸ μέγα ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

“ΙΩΑΝΝΙΝΑ,,

ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς μέσφ Καλαμῶν—Πατρῶν κατ' εὐθείαν διὰ Ν. Ὑόρκην τὴν 27 Ἰουνίου.

Δι' ἐπιβάσεις, εἰσιτήρια καὶ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον :

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : Πρακτορεῖον Ἐθν. Ἀτμοπλοίας ὁδὸς Ἀπελλοῦ 1. Ἀριθ. τηλ. 320.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ : Γενικὸν Πρακτορεῖον Ἐθν. Ἀτμοπλοίας τῆς Ἑλλάδος, ὁδὸς Φίλωνος ἀρ. 44 (ἐπισθεν Ἀγίας Τριάδος). Ἀρ. τηλ. 127.

Οἱ θέλοντες νὰ ἀφαιλιστῶν θέσεις ἀνάγκη νὰ δηλώσωσι ἐγκαιρῶς εἰς τὰ Κεντρικὰ Πρακτορεῖα τῆς Ἐταιρίας καὶ εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἀνεγνωρισμένους ἀντιπροσώπους.

Ὑποστηρίζοντες τὰ Ἑλληνικὰ ἀτμόπλοια, ὑποστηρίζετε τὴν **Σημαίαν ἑας, μεγαλύνετε τὴν Πατρίδα ἑας.**